Revi
LALIT
deklas
Enn Piblikasyon Lagazet Lalit deklas

Rs. 20.00

No. 131
DES 2017
ZAN 2018

ISSN 1694-3171

MANIFESTASYON
FERM BAZ DIEGO!
Vandredi 8 Desam
Port Louis
Sonn 208 5551 pu detay

BILAN LALIT 2017

- DIEGO & CHAGOS 5
- KANPAYN LATER ek LAMER 7
- LANGAZ KREOL 8
- STRATEZI SINDIKAL 8
- LIBERASYON FAM 8
- GRUP DETID ek lezot Oto-ledikasyon 9
- INTERNASYONALISM 10
- PALESTINN ek BDS 10
- SELEBRASYON 100 an depi REVOLISYON RIS 11

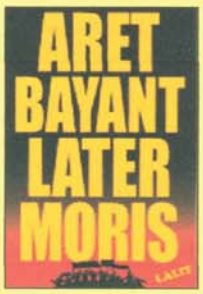

SPESYAL
100 an REVOLISYON RIS
Paz 11

KONTENI

Nimero 131

Desam 2017 - Zanvye 2018

EDITORYAL:
- Modord LALIT pu Eleksyon Parsyel Belle-Rose-Q. Bornes 3
- Bizin Servi Later Tablisman pu Kree Travay, Lakaz, Manze 4

Lanons Manifestasyon “Ferm Baz Diego!” 4

Jabaljas ek Bulbak 5

Dosye “Bilan LALIT 2017”
- Diego & Chagos 2017 5
- Kanpayn Later ek Lamer 2017 7
- Langaz Kreol 2017..... 8
- Stratezi Sindikal 2017 8
- Liberasyon Fam 2017 8
- Grup Detid ek lezot form Oto-ledikasyon 2017 9
- Internasyonalism 2017 10
- Palestinn ek BDS 2017..... 10
- Selebrasyon 100 an depi Revolisyon Ris 11

Dosye Revolisyon Larisi
- Introdiksyon par Rada Kistnasamy 12
- Kifer nu pe Selebre par Toni Li 13
- Fevriye Ziska Oktob par Kisna Kistnasamy 15
- Rol enn Parti Politik kuma Bolsevik par Rajni Lallah 16
- Rol Bann “Sovyet” par Alain Ah-Vee
- Lager Sivil kont Larme Ruz par Ram Seegobin
- Kont-Revolisyon stalinist par Lindsey Collen
- POEM
- San *Banane* par Stephan Abramovich (Bloom) 2017 25
  Tradir an Kreol par Aanas Ruhomaully ek Lindsey Collen]
- Book Review par Lindsey Collen:
- *October: The Story of the Russian Revolution* par China Miéville 38

Pibliye e Inprime par LALIT, 153 Rut Rwayal, GRNW, Port Louis, Repiblik Moris.

Rs 20-

www.lalitmauritius.org tel 208 2132 ek 208 5551 lalitmail@intnet.mu

Youtube channel: lalitmauritius Soundcloud channel: lalitmauritius

Modord LALIT pu Eleksyon Parsyel

Pu tu dimunn ki travay – ki li dan biro, karo, cybercity, lekol, lizinn, lotel – ubyin dimunn ki pe bat-bate, swa pena travay, pu tu dimunn ki pe lite ar det akoz enn tit-antrepriz, ena enn seri problem politik ek ekonomik pe get pei an-fas:

1. *Prodiksyon.* Pena nuvo prodiksyon. Finn ena fermtir mulin ek lizinn, lisansiman.
2. *Travay.* Pena kreasyon anplwa.
3. *Later.* Guvernman pe ankuraz tablisman pran bon later agrikol, betonn li ar vila, vann li ar milyarder, kuver later ar terin golf initil. Later ki ti bizin pu kreasyon anplwa vinn plas *trespas* pu klas travayer.
4. *Manze.* Pena sekirite alimanter. Purtan nu dan enn lepok kot ena danze lager ki pu afekte aprovizyonnman.
5. *Lape.* Pena okenn muv pu fer ferm baz Diego. Purtan Moris ti kapav pran ledevan dan lalit pu amenn lape.

Rol enn parti politik zordi se pu propoz enn program lor sa 5 pwin la.

Tu parti tradisyonel fayit net lor la. Elekter kone. Pa finn fu Ramgoolam-Bérenger deor an 2014? Aster, eski Pravind Jugnauth pa telman inpopiler ki li pa kapav met kandida dan parsyel No. 18? Kikenn kone kifer Duval inn kit Guvernman Lepep? Antretan, nuvo parti politik ki sorti depi kasir – kuma Bhadain, kuma Ganoo – zot bankrut, zot osi, parey kuma Travayis, MMM, PMSD, MSM. Lezot parti dan Parsyel, zot osi, pena program lor sa 5 tem lao la.

Anmemtan, eski buku travayer Moris pa tuzur gard lespwar ki enn sinp eleksyon pu sanz enn sistem ki ti met dibut avan-mem ki eleksyon ti existe? Purtan sistem kapitalist zordi li rule dapre mem lozik ki sistem kot travay ti fer par esklav swa angaze: enn ti-minorite dimunn ris ek pwisan tir valer dan kuraz travayer, gard li pu angres zot-mem, pu kontrol sosyete an-antye.

Anrealite, pu sanz sa sistem la, nu bizin enn *program politik* ki viz sanz sistem, sanz sosyete. Pu sa, nu bizin pare pu amenn lalit, pa zis met lakrwa lor biltin vot. Sa program la bizin kiksoz ki tu dimunn ki travay pu viv *konpran*.

Okenn parti dan eleksyon parsyel napena sa kalite program la. Zot swa pena program ditu, swa zot ena enn seri espes "regleman" vag pu zot prop parti: zot promuvwar ena *limitasyon manda* (mem si sa vedir mwins demokrasi, kan byin gete); zot pu met dibut enn birokrasi guvernmantal pu kontrol finans parti politik (mem si sa vedir rezim opuvwar riske reprim tu parti lopozisyon); zot pu pibliye zot depans elektoral (normal!); zot pe promet vers saler depite ar dimunn mizer (ondire CSR). Me ki zot pu fer pu kree *prodiksyon*? Pu kree *travay*? Pu tir kontrol *later* depi tablisman? Pu asir *manze*? Pu amenn *lape*? Sa zot pa dir. Dan labsans enn parti ki al ver sa kalite sanzman la, eleksyon parsyel pena enn veritab lanze.

Alor, LALIT finn desid pu *pa* aliyn enn kandida dan Parsyel.

Kifer nu pa pe aliyn kandida?

Sa eleksyon parsyel pu desid ki parti pro-kapitalist – MMM, MSM, Labour, PMSD – pu form lalyans ar ki lot parti pu prosenn eleksyon zeneral. Pa plis. Pena okenn lot lanze. Tu sa slogan banal reflet sa: '*Tous ensemble avec x'*, '*Napa soutir pouritir*', '*Ansam nu Kapav'*, '*Il a fait ses preuves*', '*Sauvez l'île Maurice*'. Slogan vid.

Modord: Biltin Blan

Nu pe dimann u al vote, selman. Le 17 Desam, al vot enn *biltin blan!* Si u res lakaz, sa vedir u pe dakor ar MSM. U pu kontabilize kuma abstansyon. Si u vot enn biltin blan, sa pu kontabilize *pa* kuma enn abstansyon. Kimanyer vot biltin blan? Pran u biltin vot, met enn sel gro lakrwa depi enn kwin papye ziska lot dyagonal, depi lot kwin ziska so kwin dyagonal. Sa vedir u pe dir u pa dakor ar okenn sa 40 kandida la.

LALIT nu kont tu parti ki dir zot anfaver sistem kapitalis: PMSD, Labour, MMM, MP, Reform Party, Rezistans. Nu kont kandida ki pran kado vizit ofisyel depi USA (Kugan Parapen, Tania Diolle), sirtu kan Moris su lokipasyon militer Amerikin. Nu kont kandida ki vyolan anver fam (Jack Bizlall).

Azanda

1. *Later & Lamer*. Pu kree anplwa, pu lozman, pu sekirite alimanter.
2. *Travay* pu tu dimunn, e dan bon kondisyon.
3. *Lape*. Ferm baz US-UK lor Diego Garcia.
4. *Kontrol demokratik lor prodiksyon* e lor kapital.
5. *Langaz maternel* pu anseyn Matematik ek Syans, e dan Parlman.

Sa vedir “dekolonizasyon ansam ar lalit pu sosyalism”.

Eleksyon Zeneral Antisipe?

Guvernman MSM pe febli, skandal apre skandal, demisyon apre demisyon. Antretan, bizin prepare pu eleksyon zeneral antisipe.

Nu pena kandida dan Parsyel, me eleksyon pa eleksyon, nu defann nu program. Nu fer enn apel pu u osi, u ralye otur nu Program. Vinn donn kudme! Pu plis detay vizit nu websayt: www.lalitmauritius.org

27 Novam 2017

MANIFESTASYON

FERM BAZ DIEGO!

Vandredi 8 Desam

Port Louis

Sonn 208 5551

pu detay

Bizin servi later tablisman pu kree

Travay, Lakaz, Manze

Dan eleksyon zeneral 2014, Guvernman Lepep ti dir ki li pu amenn enn 2yem mirak ekonomik ki pu prodwir 100,000 plas travay. 3 an apre, pena okenn nuvo gran sekter prodiksyon. Tu seki guvernman finn kapav fer se donn fasilite tablisman pu li pran bon later agrikol, betonn li ar vila-de-lix ek terin golf, vann li avek kapitalis milyarder. Guvernman Jugnauth finn tir enn seri tax lor tablisman: tablisman nepli ena pu pey tax konversyon later, ni tax morselman, ni pena *anrezistreman* pu peye, ni TVA lor materyo konstriksyon. Guvernman finn mem konstrir sime Rs600 milyon pu li fer lotorut pu Omnicane fer so *Smart City*.

Destriksyon later agrikol

Sekter imobilye li pa kree anplwa stab, ni li amenn reveni ek deviz regilye pu pei, ni li amenn prodiksyon. Betonaz ek lavant later agrikol li amenn enn dub destriksyon: li detrir later agrikol ki ti kapav servi pu plantasyon, e li anmemtan detrir posibilite ki kapav servi later la pu prodiksyon. Anplis, lor later agrikol ki pa pe betone, pe kontiyn plant kann mem si disik pena lavenir. Guvernman pe refiz get realite an-fas. Li pe kontiyn persiste sibvansyonn kann ek disik.

Ki bizin fer?

Ni Guvernman Jugnauth-Collendavelloo, ni Lopozisyon Parlmanter pena volonte pu devlop enn politik pu servi later pu uver nuvo sekter prodiksyon ki kapav kree anplwa stab par milye, amenn reveni pu finans devlopman pei, e pu mont lakaz pu dimunn ki pena. Alor ki bizin fer? Se pa zis enn lakrwa ubyin mem 3 lakrwa dan enn eleksyon ki pu amenn sanzman. Anu, dimunn ordiner dan sak landrwa, dan sak sayt travay, organize ansam pu *fors* guvernman *fors* tablisman kree plas travay. Nu bizin devlop *kontrol demokratik par travayer* lor kimanyer servi later. LALIT deza pe devlop demand kler pu ki sa arive.

Travay

Bizin plant manze lor later tablisman! Bizin met dibut inite prodiksyon manze pu ki ena travay dan lizinn prosesing manze, transformasyon manze pu sekirite alimanter ek pu exportasyon! Kumsa, ena travay dan lizinn, dan stokaz, dan resers, dan transportasyon osi byin ki dan plantasyon modern. Devlop lindistri lapes! LALIT deza pe travay dan komite konzwin avek peser lor baz enn Charter Peser.

Lakaz

Aret sibvansyonn lozman pu milyarder! Bizin mont lakaz pu dimunn ki pena! LALIT deza pe organize dan “komite konzwin LALIT avek abitan diferan landrwa”, pu ki ansam nu obliz Guvernman gard so parol, ranplas lakaz lamyant dan Site EDC, obliz Guvernman ranplas lakaz li-mem finn konstrir, vande, me san kolonn, ni feray kolonn! Nu dir: Bizin kreasyon lakaz dan gran vilaz agrikol kot dimunn kapav organiz plantasyon ek prosesing manze, osi byin ki gayn lakaz pu reste.

Manze

Bizin plant e prodir manze lor later tablisman lor gran lesel pu sekirite alimanter! Bizin devlop lindistri lapes lor gran lesel!
Zwenn LALIT si u anvi donn kudme dan sa kanpayn la.

Jabaljas ek Bulbak

Bulbak: Dir mwa enn ku, Jabaljas, si to ti res Katborn, ki to ti pu fer pu Eleksyon Parsyel le 17 Desam?

Jabaljas: Abon, ena eleksyon dan Katborn. Pu ki zafer sa?

Bulbak: Eta zokris, to pa swiv aktyalite politik ditu. Nanye to pa kone.

Jabaljas: To kone, Bulbak: depi ena nuvo guvernman Lepep, ena tro buku zafer pu swiv, kapav et plis ki dan lepok ansyen guvernman.

Bulbak: Ki tu sa bann zafer to pe swiv?

Jabaljas: Ena langaz Rutna, ena lalang Tarolah, ena bal kuler Dayal, ena teat ebdomader Sinatambou, san kont Soodhun: sannla li pa kapav uver so labus san met so lipye ladan. Ena Gulbul.

Bulbak: Abe to pa ti remarke ki Bhadain ti demisyone kuma depite depi lontan.

Jabaljas: Aster mo pe rapel ki li ti demisyone: me mo tuzur pa kone kifer.

Bulbak: To rapel li ti dir li pa dakor ki Metro Express travers dan Katborn.

Jabaljas: Abe kot li krwar Metro ti devet traverse? Dan enn lot sirkonskripsyon?

Bulbak: Sa li pa finn explike. Me li finn demisyone kan nuvo PM Pravin Kumar pa finn nom li Minis Finans.

Jabaljas: Abe mo ti krwar to ti dir li finn demisyone akoz Metro pe travers Katborn.

Bulbak: Mo pa etone ki to inpe dan konfizyon: Bhadain finn demisyone depi guvernman Lepep kan pa finn nom li Minis Finans, lerla li finn demisyone kuma depite so nuvo Reform Party akoz Metro pe travers Katborn.

Jabaljas: To kone Bulbak, tultan mo finn kone ki sa piti la ti ena tro buku lanbisyon pu so prop lavenir! Abe ki li pu fer aster?

Bulbak: Vremem to pa pe swiv politik ditu: Bhadain pe repoz kandida dan eleksyon parsyel ki pe vini.

Jabaljas: Abe si li eli ek kanmem sa Metro travers Katborn, li pu redemisyone? Ubyen kapav et li pu asize omilye Larut Sinzan ek fer enn lagrev lafen.

Bulbak: Antuka Jabaljas, li kandida pu eleksyon.

Jabaljas: Etan done li telman popiler, sirman personn pa pe poz kandida kont li!

Bulbak: To ena inpe rezon: li vre ki Bhadain ti espere li pu enn kandida inik dan sa eleksyon la; me anfet ena 39 lezot kandida, ek sa san ki Lalyans Lepep met enn kandida.

Jabaljas: 40 kandida antu, pu enn eleksyon parsyel ki pe fer pu nanye!

Bulbak: Pa zis sa, Jabaljas: to kone ki dan enn eleksyon parsyel pu ranplas enn depite demisyoner, dimunn vot pu enn sel kandida, mem si lor biltin ena 40 kandida.

Jabaljas: Abe normal ta, kifer to pe dir mwa sa: to pran mwa pu enn iletre politik?

Bulbak: Abe explik mwa kifer to krwar ena enn parti politik dan eleksyon ki pe met 2 kandida?

Jabaljas: Sirman enn taktik sa.

Bulbak: To ena rezon: pa zis sa parti la pe met 2 kandida pu ranplas enn sel depite demisyoner, me zot osi pe dir dimunn vot enn trwazyem kandida: Bizlall.

Jabaljas: Mari sa! Me atann enn ku: to rapel eleksyon parsyel dan Bobasin an 1999, kan Jocelyne Minerve ti demisyone, ek lerla repoz kandida.

Bulbak: Mo byen rapel sa parsyel la.

Jabaljas: Abe to pu rapel ti ena enn kandida apel Firoz Ghanty.

Bulbak: Mo pe rapel sa kandida la.

Jabaljas: Me seki to paret finn bliye, se ki dan sa eleksyon parsyel la, Bizlall ti dir dimunn vot e Minerve, e Ghanty. Alor to truve, sa parti Fron Liberasyon Nasyonal la pa finn invant sa taktik la, kan zot met 2 kandida ek lerla dir dimunn vot Bizlall.

Bulbak: To geyn rezon apel sa enn vye taktik: Gaetan Duval ti fer sa ek POP-FMI; lerla an 1987, Ramano ek so OMT-FNAS ti aliyn 30 kandida, lerla vinn lor TV ek dir dimunn vot MMM.

Diego ek Chagos 2017

Diego Garcia ek Chagos finn res lor azanda politik tutolong lane 2017 pa zis dan Moris, me dan Lafrik, ek mem dan lemond antye.

Along-alenn

Pandan plis ki 40 an, dan LALIT nu finn ena vizyon ek kuraz pu gard labrez lalit Diego & Chagos alime. Nu finn gard fokes otur 3 demand santral ki liye, enn ar lot: *Ferm Baz militer lor Diego! Dekoloniz Lafrik – Re-inifye Repiblik Moris! Drwa Retur ek Ful Reparasyon pu Chagosyin!*

Mazine, nu finn partisip dan muvman otur lagrev lafin fam Chagosyin – veye flanbo an 1977! Nu ti dan manifestasyon lari 1981. Ti ena arestasyon nu manb fam ansam ar fam Chagosyin. Ti ena purswit su *Public Order Act*. Depi 2010, *Komite Diego* ki regrup LALIT, MPRB, CTSP, MLF ek plizir individi inn kontiyne travay ki *Komite Rann Nu Diego* LALIT ansam avek GRC ti fer dan bann lane 1990. Nu finn lans lide enn *flotila lape* pu al Diego dan bato ansam avek GRC. Militan LALIT finn intervenir dan bann forum/konferans/miting onivo mondyal. Nu finn organiz Konferans Internasyonal dan Moris an 2010 ek 2016. Antretan, nu finn organiz let uver, forum, petisyon, manifestasyon, kolaz lafis, trak, inklir Chagos kuma tem dan kanpayn elektoral. Ansom nu finn lalit *Diego* vivan ziska zordi.

Depi 1990, LALIT finn fer travay politik ki viz fors Leta Moris al Nasyon Zini. Finalman nu finn reysi.

Desam 2016. Guvernman Moris inskrir item Chagos lor azanda UN pu ki kapav al divan Lakur ICJ pu gayn enn "*Advisory Opinion*". Dan sa kontex la, dan LALIT so mesaz lafin lane 2016, nu lans kanpayn pu guvernman organiz bato pu al Diego pu batir sutyin rezyonal ek internasyonal pu bak mosyon dan UN ki ti pe vini an Zin 2017. Rezolisyon vini an Septam, 2017. Nu finn asir swivi kontinyel avek zurnalist dan UK pu ki fer reportaz faktyel lor Rezolisyon UN. Nu finn mem gard kontak avek tu depite Lopozisyon back-bencher dan *House of Commons.*

Me 2017. Kan LALIT selebre liberasyon Oscar Lopez Rivera, nu ti liye sa lalit dekolonizasyon dan Puerto Rico avek lalit isi kont lokipasyon militer Diego par US.

21 Zin 2017. Komite Diego ko-organiz *Sware Lamizik otur Diego ek Bam Cuttayen* GRNW, lavey Resolizyon vote dan Lasanble Zeneral Nasyon Zini.

Premye viktwar se li anfet *Linyon Afrikin* ki finn prezant Rezolisyon dan UN. Sa vedir ti reysi gard size fermeman lor *dekolonizasyon Lafrik*. Sa vot 94-15 kont Gran Bretayn reprezant dezyem viktwar. Sa ti balye argiman UK ek USA ki li sanse zis enn litiz lor kestyon frontyer ant 2 pei.

Ziyet 2017. *Komite Diego* demand Guvernman Moris servi sa lelan viktwar dan UN pu akseler prosesis integre Chagos dan Repiblik Moris, par kreasyon enn Chagos Regional Council ek Sirkonskripsyon No. 22 "Chagos".

Ut 2017. *Komite Diego* fer lapel irzan ki Guvernman met demand formel su *Trete Pelindaba pu enn Lafrik Libere depi Zarm Nikleer* pu avoy inspekter UN (IAEA - *International Atomic Energy Agency)* pu examine si ena prezans matyer nikleer dan Diego Garcia. Ti fek ena sa vot masif par 122 pei dan Nasyon Zini pu enn Trete pu aboli tu zarm nikleer.

Ut 2017. *Komite Diego* avoy *let uver* a Jeremy Corbyn, Lider Labour Party UK pu dimann li fer so stenn kler lor Rezolisyon Chagos dan UN. Let la ko-sinye par Ansyin Prezidan Repiblik Moris M. Cassam Uteem, ek ansyen Minis Lazistis, Jean-Claude Bibi. Nu finn forward kopi sa let uver ar tu depite lopozisyon dan Parlman UK. Nu finn resevwar plizir reaksyon sutyin depi Parlmanter Britanik. Ena 26 Parlmanter ki finn sponnsor mosyon spesyal dan Parlman Britanik, pu sutenir Rezolisyon Moris dan Nasyon Zini!

Novam 2017. LALIT denons Pravind Jugnauth so pozisyon pu "rasir" Leta Zini ki bay pu baz militer pu kontinye lor Diego mem si Chagos dekolonize. Ondire pe rod enn lamone.

Antretan, USA pa pe res lebra krwaze. Li pe finans ONG Moris. Sa viz pu gayn zot silans ek konplisite. Modord LALIT pu Eleksyon Parsyel dan Quatre Bornes nu finn met kestyon Diego Chagos lor azanda. Nu denons kandida *Rezistans ek Alternativ* ek kandida *Muvman Patriotik* ki finn aksepte labur guvernman USA ki pe okip militerman teritwar Moris. *Pej Facebook* Lanbasad Lamerik inn expoz zot.

Desam 2017. LALIT pu terminn ar manif *Komite Diego* dan Porlwi kont baz.

Manif Ferm Baz

Asterla, Prezidan Trump pe menas deklans lager nikleer. Alor, Moris nu ena responsabilite pu met lanfaz lor ferm baz e mobilize pu anpes guvernman vande. Baz Diego lasurs tu sa sufrans la. Li enn baz danzere. Li enn baz ki servi pu tuy popilasyon sivil dan lemond, pe kontinye polye Losean Indyin ar dese nikleer. Demand *ferm baz militer* li ralye sutyin onivo mondyal, totalite dimunn ki pe rod lape.

Kanpayn Later ek Lamer 2017

Kanpayn LALIT kont akaparman later agrikol finn rant dan enn nuvo faz sa lane la. Le 12 Mars nu ti fer enn sesyon uver pu reflesi ansam lor oryantasyon nu kanpayn. Setadir, nu finn viz konpran exakteman, anterm klas ek lorganizasyon, kisannla ki *kont* nu kanpayn. Nu finn osi viz demand ek revandikasyon ki pli presi. An partikilye, nu ti reysi dres demand ki rann li pli fasil pu mobiliz dimunn *dan lepok aktyel*.

Bann Komite Konzwin

Dan sa loptik la, pandan lane, militan LALIT dan diferan brans finn sakenn met dibut enn "Komite Konzwin LALIT avek abitan diferan landrwa" e.g. *Komite Konzwin LALIT Rezyonal Les ek Abitan Site Telfair*. Sa bann *Komite Konzwin* la zot lor pwin spesifik ki konsern abitan laba, e osi viz kontrol demokratik par klas travayer lor later ek osi, dan lakot, lor lamer. Nu finn, an partikilye, mobiliz dimunn ki pe viv dan kondisyon insekirite kote lozman ek kote travay, pu organize otur demand ki asir drwa lozman, drwa lanplwa. Lor problem lozman, par exanp, ena *Komite Konzwin LALIT/Abitan* ki finn konstitye dan Telfair, Rose Belle, Ste Catherine, Cite La Chaux, Richelieu.

Peser

Konsernan problem ki peser pe fer fas, peser dan Gran Sable, Bambous Virieux, Ville Noire, Anse Jonche, Quatre Soeurs, Riviere Noire, Tamarin ansam avek manb LALIT finn mobilize e, apre plis ki 25 renyon, finn kilminn dan enn "Sart Peser". Finn osi met dibut enn muvman apel *Lavwa Peser*. Sa form lorganizasyon finn pandan lane 2017 kordinn travay mobilizasyon pu demand imedya, ki anmemtan opoz sa devlopman kapitalis ki, avek konplisite Guvernman, pe detrir later agrikol ek lagon.

Lafis LALIT

Lor problem enn 20-enn lakaz dan Site Richelieu, *Komite Konzwin LALIT/Muvman Lakaz/ Abitan Richelieu*, finn a plizyer repriz avoy petisyon ek let individyel a Minis Lozman. Me Minis Soodhun, ki finn bizin demisyone apre enn seri skandal, ti swazir pu innyor tu petisyon, tu let. Lerla, sa *Komite Konzwin* finn organiz dimunn pu avoy let direk a *Leta Permanan*, an partikilye a PS Minister Lozman. Kan li osi, li pa mem reponn, dernye linisyativ *Komite Konzwin* se enn lanket Ombudsperson. Li finn uver enn lanket. Kimanyer enn Guvernman kapav vann lakaz san kolonn?

Lamyant

Lor problem lamyant dan Site EDC ex-CHA, diferan *Komite Konzwin LALIT ek abitan Site* – abitan Rose Belle, Telfair, La Chaux, Ste Catherine – finn avoy petisyon Minis Lozman. Apre sa, finn avoy enn let individyel adrese a PS Minister Lozman pu demand ranplas lakaz lamyant ar enn lakaz beton kuma rekomande dan rapor *Komisyon Zistis ek Laverite*, e kuma Guvernman finn anonse piblikman li pu fer. Otur diskur bidze, *Komite Konzwin* finn al depoz demand kot Minis Finans Pravind Jugnauth pu li fer provizyon dan Bidze pu ranplas lakaz lamyant. Parey kuma Minis Soodhun, Minis Finans Pravind Jugnauth swazir pu innyor demand *Komite Konwin Abitan/LALIT*. Guvernman plito preokipe pu akseler e fasilit proze patron; li pena, dapre li, pu get problem lozman grav ki dimunn klas travayer pe fer fas.

Lor problem peser, LALIT ansam avek peser, finn lans enn *Sart Peser* apre enn seri renyon mobilizasyon dan plizyer vilaz lakot kot pe reklam Kart Peser, fasilite lonn, e pe proteste kont akaparman lagon pu bizines aquakiltir, ek later avwazinan pu IRS, etc.

An Ut, finn ena rankont avek Minis Koonjoo ek so Direkter Lapes, M. Soondron, dan enn rasanbleman kot ti ena plis ki 240 peser ansam avek manb LALIT. Mobilizasyon pe kontinye atraver *Lavwa Peser* pu fors guvernman tini so bann angazman. Deza apre sa mobilizasyon la, Guvernman pe anklans demars pu kumans alwe kart peser.

La Chaumiere

Lor problem lanvironnman finn ena petisyon organize par *Komite Konzwin abitan Bambous/ LALIT* kont loder ek lafime depi depotwar La Chaumiere avek 150 sinyatir depi 24 diferan sime dan vilaz Bambous. *Komite Konzwin* pe kontiyn mobilize pu fors guvernman azir.

Pandan 2017, LALIT atraver diferan rezyon dan Moris, finn organize ansam avek abitan pu fer enn travay veritab lopozisyon fas-a enn Guvernman ki konplis ar kapitalis "fonsye", setadir kapitalist ki fer zugader lor valer later, e ki pe bayant later ar milyarder depi lot pei. Wadire enn form re-kolonizasyon pei apre 50 an Lindepandans.

BILAN LALIT

Langaz Kreol

LALIT finn persevere, amenn kanpayn politik pu rekonesans langaz Kreol e pu so itilizasyon dan tu linstitisyon Leta. Nu kanpayn form parti lalit pu ranforsisman e emansipasyon klas travayer, pu plis demokrasi e pu konplet dekolonizasyon Moris.

Sa lane la kan deba Parlman finn vinn andirek lor MBC-TV, nu finn fer kanpayn lafis anfaver ki servi langaz Kreol dan Parlman. Nu finn kol lafis ar slogan, "*Langaz Lepep bizin rant dan Parlman*". Kanpayn lafinn al buku plas, inklir sant Porlwi, Rosbwa, Plenn Vert, Valiji, Gran Rivyer, Moka , Redwi, Ebenn, Pay, Plezans, Bambous, Richelieu. Anfet kanpayn anfaver langaz Kreol ki LALIT finn amene pandan 40 an finn kontribye buku pu kree sa linanimite parmi tu parti dan Parlman lor sa size la.

Alokazyon 25 an Repiblik ek 50 an Lindepandans nu ti avoy enn let tu depite pu dimann zot pran laparol an Kreol dan fason formel dan Parlman e kontiyne ziska ki Spiker dir zot arete. Depite Gannoo ti risponns a nu lapel e li ti kumans fer enn diskur an Kreol ziska Spiker aret li.

An 2017 nu finn osi kontiyn pibliye tu kalite text an Kreol. Nu finn tir 5 nimero Revi, nu finn osi pibliye plizir liv an Kreol kuma *Manifesto* Marx & Engels ek *Ti liv LALIT*. Ena osi liv lor *Lagrev Ut 79* an Kreol ki finn pibliye kot edisyon LPT; li ekrir par manb LALIT, Ram Seegobin.

BILAN LALIT

Stratezi Sindikal

LALIT finn tultan mintenir enn lyen organizasyonel avek bann lorganizasyon klas travayer; nu finn tultan, anmemtan, rezet enn stratezi ki reprezant enn manipilasyon sindikal depi andan.
Alor nu ena travay an-komin avek serten Konfederasyon Sindikal kuma CTSP, lor tem kuma Diego, kanpayn later, sutyin pu Palestinn.

Ena Konfederasyon ek Sindika ki invit manb LALIT pu fer kozri lor tem spesifik: *Nursing Association* an Mars 2017, GSEA an Zin 2017.

Ena plizir Federasyon sindikal ek sindika ki abone ar Revi LALIT.

Le 12 Me, LALIT finn lans enn piblikasyon lor Lagrev Ut 1979, apel *Ut 79*. Sa ti liv la enn transkripsyon enn kozri ki ti fer an Ut 2009 pu selebrasyon trant an apre pli gran muvman lagrev ki finn ena dan Moris.

Pu Fet Travay, nu tem ti "*Pu en Repiblik Klas Travayer*".

Pandan lane, nu ena regilyerman renyon *Komisyon Sindikal* ubyen *Labaz Intersindikal*: dan sa kalite renyon, nu analiz anmemtan seki pe arive dan diferan sekter travay, o-nivo lekonomi nasyonal, ek dan diferan seksyon muvman sindikal.

Bi nu stratezi sindikal, se pu gard nu azur avek seki pe pase dan klas travayer ek muvman sindikal, e pu nu konpran evolisyon lalit deklas dan peyi, osi byen ki dan lemond.

BILAN LALIT

Liberasyon Fam

LALIT finn kontiyn evre pu atak patriarsi kot enn poyne zom dominn tu fam e dominn laplipar zom osi. Nu pa dakor avek enn politik ki viz promuvwar enn poyne fam, mont zot dan "pozisyon puvwar" alatet konpayni ek institisyon Leta, kot zot rekipere par patriarsi. Alor buku militan LALIT ki fam, osi byin ki zot rol dan Komisyon Fam LALIT, partisip dan muvman fam, dan lasosyasyon fam. Bi se pu ranforsi lalit pu emansipasyon ek liberasyon *tu* fam, lansanb fam. An 2017, enn propozisyon depi LALIT pu fer "Unit" spesyal dan lopital pu ka agresyon sexyel (pu ki pa bizin al stasyon), finn fer ankor sime. Enn fron diferan lorganizasyon fam finn fer enn konferans depres pu exzize ki Minis Drwa Fam popilariz sa bann Unit la. Li finn avoy promne. Enn manb LALIT finn pran laparol dan Reynion Sindika Nursing Association pu *Zurne Internasyonal Fam*. Sa lane la, LALIT finn osi aprofondi nu analiz e nu stratezi lor vyolans kont fam: depi inpe lane nu finn analiz konportman predater sexyel dan pozisyon puvwar kuma DSK, Harvey Weinstein, Tariq Ramadan, osi byin isi kuma Tarolah, Rutnah, Mamade Khodabaccus ek Bizlall. Nu finn devlop stratezi pu expoz zom ki abiz fam, e izol zot ziska zot aret konportman abizif. Nu finn expoz vyolans agresif Bizlall avek sa bi-la, kan li finn atak manb fam LALIT ek Komisyon Fam LALIT an-antye, depi 2008 ziska 2017.

BILAN LALIT

Oto-ledikasyon dan LALIT

Grup Detid

Sa lane la, alokazyon 100-an depi Revolisyon Larisi, LALIT finn lans enn premye grup detid lor enn lansanb text. Sa li form parti dan nu bi pu nu-mem, antan ki militan politik, nu aprofondi nu konpreansyon sosyete su reyn kapitalist, enn kote, e anmemtan ed nu konpran rol santral enn program pu sanzman sosyalist ki dekul depi sa realite la.

Sa premye grup, enn 15-enn dimunn ti zwenn aswar dan GRNW. Li finn donn nesans 2 lezot grup: enn Samdi GRNW avek enn 7-8 dimunn, ek enn Rozil ar 4-5 dimunn. Kat diferan dokiman ase kurt ti liye ansam: *Manifesto* ek *Ruls Premye Internasyonal* (tulde drafte par Marx ek Engels lor nom enn gran konferans) ki nu ti lir ansam ar *Program Gotha*, ki ti enn espes "fos program" ki ti invante pu kont-kare *Manifesto*, ek "kritik" par Marx kont sa fos program Gotha. Alor, sa exersis permet nu konpran *Manifesto* avek plis presizyon. Nu finn truv diferans ant enn veritab program pu so lepok, ek enn program foser.

Piblikasyon Manifesto

Etan done tu kopi *Manifesto* an Kreol ti fini epwize, nu finn repibliye enn nuvo edisyon net. So lansman, par limem ti enn gran sikse. Tu brans LALIT finn dedye letan diskit *Manifesto.*

Ti-Liv LALIT

Ansam tu brans ti kolabore pu prodir enn antolozi ki met ansam nu tradisyon delit, depi LALIT de Klas an 1976 vini-mem, e ki kilminn dan nu program, nu kod etik, nu konpreansyon ankomin lide lor:

- striktir LALIT,
- listorik parti LALIT,
- linportans primordyal enn parti politik,
- bann gran lax nu program tranzisyonel,
- konsep enn program revolisyoner,
- veritab stratezi alonterm ek ankomin LALIT,
- apersi enn seri kanpayn onngoing LALIT,
- detay lor enn parmi sa kanpayn la
- plis enn sapit espesyal lor problem spesifik lepok lamonte kuran extrem drwat.

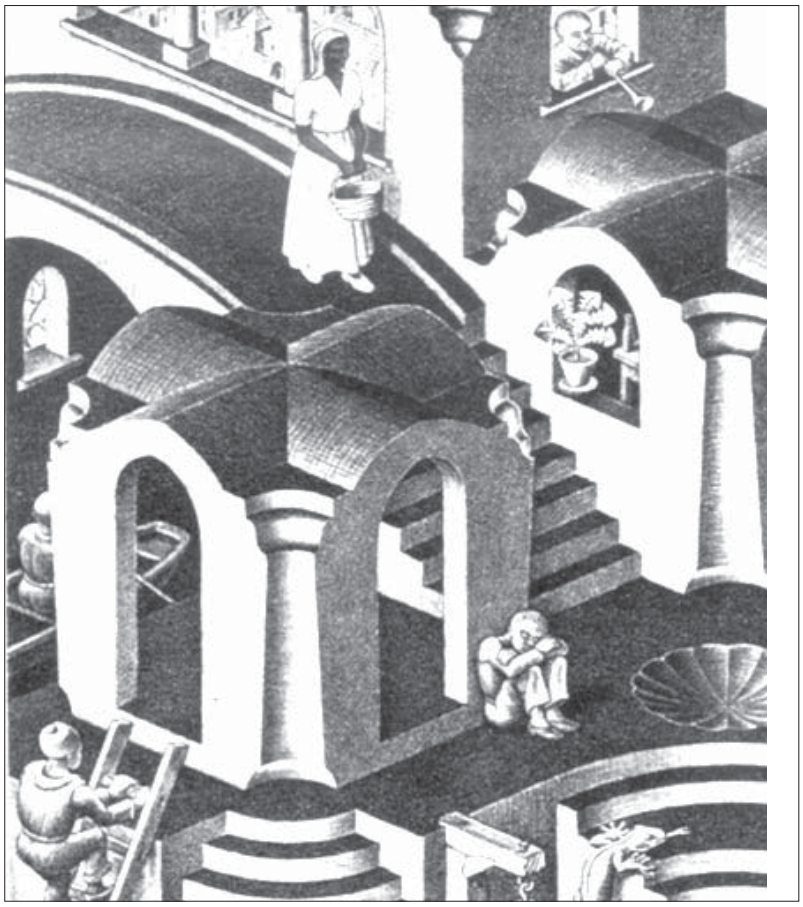

Extre desin Escher, Konkav ek Konvex

Ti ena enn premye inkarnasyon sa liv – avek mem mem nom – ki ti pibliye an 1991, ki finn gid nu pandan 25 an. Pu so lansman ti ena enn gato spesyal avek reprodiksyon kuvertir liv la – inkrwayab me vre – "inprime" dan so espes aysing lao!

Ut '79

Akoz nu enn parti ki ena enn analiz syantifik baze lor flo listwar, nu tultan pe liye nu analiz aktyel avek sa flo dan listwar la. Liv par Ram Seegobin lor pli gran evennman politik dan listwar Moris finn enn-de bann liv pli popiler ki LALIT inn tire. Li apel *Ut '79*.

Websayt

Avek devlopman teknolozik, anplis nu Revi, ki tuzur nu zuti prinsipal pu rekritman e pu partaz lide, nu osi ena nu sayt www.lalitmauritius.org. Li ena buku diferan laspe: nyuz (e so nyuz li par lane, depi 2004 vini-mem), dokiman, odyo, video, foto. Buku dimunn vizite. Antu, nu finn gayn: 1.5 milyon hits dan dernye enn an, nomb exak 1,535,835.

Revi

Nu Revi kontiyn kuma enn laspe santral nu parti. Limem nu mwayin pu gard nu program vivan. So distribisyon militan gard nu brans ankre dan landrwa. Nu finn ariv nimero 131 sa lane la. Enn 12-enn dimunn kontribiye dan ekrir lartik. Nu bizin ogmant sa nomb la.

BILAN LALIT

Internasyonalism

LALIT konstate ki sistem kapitalist enn sistem *internasyonal* ki pe kontiyn fer buku dega dan lemond: ena konfli arme, ena reyn diktatir militer dan plizir pei lemond, sistem demokrasi burzwa pe ariv so limit inpe partu, ena Trump alatet Leta Zini. Ena mem danze enn lager nikleer. Ena problem somaz, inegalite agrandisan, lamizer dan tu pei, destriksyon lanvironnman. Zis klas trvayer ki ena lintere ek potansyel pu fini ar enn tel sistem. Zordi li neseser ranforsi lalit pu sanzman sosyalist onivo *internasyonal*. LALIT pe kontribye dan sa travay la.

An 2017 LALIT finn kontiyne devlop lyin ek lesanz ant lorganizasyon revolisyoner ek internasyonalist. An partikilye, nu ena lyin ar lorganizasyon Lafrans, Sid Afrik, Namibi, Langleter, Lamerik, Lend.

Nu finn kordinn avek aktivis anti-militaris dan US dan kad kanpayn sutyin pu met UK divan ICJ lor size Chagos, e pu ferm baz Diego. Nu finn sutenir lapel internasyonal anfaver travayer lizinn Maruti-Suzuki dan Lend par prezans dan enn Konferans Lind, e atraver mesaz. Nu finn avoy e resevwar mesaz solidarite pu aktivite diferan grup revolisyoner kuma *Worker's Liberty* (UK), LO (Lafrans), News & Letters (US), ek dan Labour Party (Filipinn). 2 manb LALIT ti partisip dan fet *Lutte Ouvriere* dan Lafrans kot enn vintenn lorganizasyon revolisyoner depi plizir pei ti prezan.

Nu finn ena enn rankont dan Gran Rivyer pu selebre liberasyon Oscar Lopez Rivera ki ti ferme 35 an dan prizon US; nu ti fer enn veye enn an avan. Nu ti organiz an kolaborasyon avek Fim Klib GRNW enn sware deba kot ti vizyonn fim "*Loneliness*" ki rakont lagrev lafin 300 travayer imigran dan Lagres ek muvman solidarite pu zot aksyon. Anfet li ti de aktivis *Alman* ki ti partisip dan sa muvman dan Lagres la ki an-personn ti prezant dokimanter la, anim deba apre. Nu finn selebre 100 an Revolisyon Larisi, an-kolaborasyon avek lorganizasyon dan USA, dan Namibi, dan Sid Afrik. Enn manb finn partisip dan deba politik dan Johannesburg. An kolaborasyon ankor avek Fim Klib, nu ti get 3 fim *Strike, Rosa* ek *Reds* dan kad santener Revolisyon Larisi.

BILAN LALIT

Palestinn ek BDS

LALIT, depi 1976, nu finn aktivman sutenir lalit lepep Palestinn kont lokipasyon militer Leta Israel.

An 2017, nu finn rant dan kanpayn mondyal *Boycott, Disinvestment and Sanctions* (BDS). Kanpayn boykot kont Israel pe kontiyn ena lefe. An Me 2017, LALIT denons Minis Collendavelloo ek CEB pu lefet ki zot finn pran desizyon polisi pu al rod tennder depi ECI Telecom, enn konpayni Israel ki asosye ar Larme Israel, anpartikilye ar *Israel Defense Force*, pu li fer parti enn lalist bloke ki gayn drwa avoy tennder pu ekipman telekominikasyon. Me, seki pli inportan se Guvernman finn fer amandman an-kasyet dan *Finance (Miscellaneous Provisions) Act* pu permet konturn lalwa lor tennder (*Public Procurement Act*). Efektivman sa manigans anti-demokratik la finn plitar vinn permet kareman ranvers desizyon Leta Moris ki ti pran dan Kabine Minis (Zanvye 2009), setadir pu *zel relasyon diplomatik ar Israel swit-a bombardman Gaza*.

Finalman sa konpayni CEB la finn akord kontra Rs210 milyon ar sa konpayni Israel la. Par fer sa, Guvernman pe al rod kas sa boykot ek sanksyon internasyonal kont Israel, par swazir enn konpayni Israelyin. Li enn pozisyon politik retrograd, kot Guvernman Jugnauth-Collendavelloo pe al donn serom enn Leta ki pe azir kuma enn bandi internasyonal, al kont tu lalwa internasyonal.

Nu ti fer rapel ki Ivan Collendavelloo ti bizin demisyone dan Parlman an 1989 akoz so sutyin ar Sol Kerzner, enn kapitalis depi sistem apartheid. Parey kuma apartheid inn demantele dan Sid Afrik, sa apartheid ki Israel pe inpoze, li osi, li pu demantele.

LALIT ti usi kondann sa move desizyon Komiser Prizon, Vinod Appadoo ki, dan enn program *Radio Plus* 25 Ut 2017, dir ki li finn fer apel a bann Izraelyin pu regle problem avek sistem jaming telefonn portab andan prizon. Tanki Israel pa pe met fin a lokipasyon militer e aret kolonizasyon Palestinn, sa kalite kolaborasyon la kondanab.

LALIT pe reflesi lor diferan kalite aksyon pu elarzi aksyon BDS Mauritius (Ut 2014) ki form parti dan muvman internasyonal *Boykot, Dezinvestisman, Sanksyon* kont Israel par kumans diskit Sart Boykot Akademik ek Kiltirel parmi akademik ek artist dan Moris.

1917-2017
Selebrasyon 100an depi Revolisyon Ris

LALIT finn komemor laniverser 100 an Revolisyon Ris 1917 atraver enn seri linisyativ pandan lane 2017. Dan premye semenn Fevriye manb LALIT ti zwenn pu reflesi lor ki form selebrasyon nu pu organize dan Moris apre sa Revolisyon istorik klas travayer dan Larisi, enn de bann pli gran pei dan lemond.

Mars

* Websayt LALIT pibliye *Timeline of the Russian Revolution (1917)* ekrir par Brian Baggins, ki retras moman kle Revolisyon Ris mwa apre mwa an 1917.
* Revi LALIT No. 127 lans enn seksyon dedye pu dekrir Revolisyon Ris kuma premye revolisyon klas travayer dan lemond.

Me

*Revi LALIT No. 128 dedye enn seksyon lor travay organizasyonel ki swiv bann premye lane apre Revolisyon Ris.
*Fimklib prozekte fim *Strike* par Sergei Eisenstein, enn fim ki baze lor mobilizasyon ek lagrev travayer dan Larisi an 1903.

Ziyet

* Lansman Stedi grup lor *Manifesto Kominis* ek *Program Gotha*. Program finn organize an 6 sesyon, sak kinzenn, dan Merkredi swar.
* Revi 129 - Sa seksyon ti lor kont-revolisyon ek dezenerasyon birokratik ki finn swiv pandan reyn Stalin.

Septam

Fimklib prozet fim *Rosa* lor Rosa Luxembourg, enn gran revolisyoner Marxist asasine an 1919 par Leta Alman.

Oktob

3 zur selebrasyon san banane depi Revolisyon Larisi.
*Vandredi le 6 Oktob Prozeksyon fim *Reds*. Li ti enn fim lor Revolisyon Ris baze lor enn liv ki John Reed, enn zurnalis Amerikin finn ekrir apel *Ten Days that Shook the World.*
* Samdi le 7 Oktob. Lansman Mondyal poem *"One Hundred Years"* ekrir par aktivist Amerikin Steve Bloom. *Poem ti* pibliye lor sayt LALIT anmemtan ki 13 lezot pei dan lemond. LALIT ti kordinn piblikasyon poem lor websayt dan Sid Afrik ek Namibi.
* Dimans le 8 Oktob. Zurne selebrasyon avek diskur par set manb LALIT lor diferan laspe Revolisyon Ris. Dis zenn ti lir poem *"One Hundred Years"* par Steve Bloom tradir an Kreol par 2 ekrivin, Aanas Ruhomaully ek manb Lindsey Collen. Par deryer orater, ti ena gran gran reprodiksyon foto ek tablo lor Revolisyon Larisi. Finn ena osi expozisyon enn 200-liv lor Revolisyon Ris. Anmemtan finn ena enn prozeksyon powerpoint foto ki retras Revolisyon Ris, lor so laspe politik osi byin ki artistik.
* Revi 130. Enn seksyon dedye pu rakont destin Revolisyon Ris. Avek Stalinism ek birokratizasyon, finn ena dezenerasyon kontinyel dan Larisi, ziska so inplozyon e so integrasyon dan lekonomi liberal.

Novam

Revi 131. Edisyon spesyal Revolisyon Ris. Diskur manb LALIT ek piblikasyon an version Kreol Morisyin poem "One Hundred Years".

REVOLISYON LARISI -100 an

KAN KLAS TRAVAYER TI PRAN PUVWAR

Revolisyon Larisi Oktob 1917

REVI LALIT ena plezir prezant enn-apre-lot set lartik baze lor diskur set manb ti fer zur nu selebrasyon 100 banane depi Revolisyon Larisi, 8 Oktob. Si lir sa set lartik ase kurt la, u gayn enn vi dansanb enn-de laspe revolisyon la, plis enn analiz lor so destin apre.

1. Introdiksyon par Rada Kistnasamy

Zordi li enn selebrasyon istorik. Li enn moman byin inportan, e LALIT inn pran linisyativ pu selebre 100 an depi Revolisyon Ris.

Sa evennman istorik la, sa revolisyon la, finn amenn buku sanzman pa zis dan Larisi me partu dan lemond, an term drwa. Drwa travayer, drwa fam.

Alor, ki finn arrive 100 an desela? Ti ena enn revolisyon kot klas travayer pran puvwar depi reyn enn lerwa ki ti apel Tzar. Tzar ti pe reyne dan Larisi e anmemtan ti ena enn lepep – sirtu travayer ek buku peizan – byin oprime. Ti ena lamizer, dimunn pa ti ena manze, dimunn ti pe rod manze. Peyzan pa ti ena drwa lor later kot li travay. Ti'nn ena 3 zan lager, alor lepep ti pe rod lape.

E, sa lepok la, Tzar ti avoy 6 milyon dimunn pu al lager lor bann frontyer, dan Gran Lager (Premyer Ger Mondyal). E ti ena buku solda ti pe mor, par milyon solda Ris, mor dan sa lager la.

Li ti dan sa kontex la ki dimunn desann dan Lari an 1917. Peizan, solda, travayer ansam avek zot lider politik sosyalist, kuma Lenin [*Rada montre tablo agrandi lor miray kot Lenin pe adres laful*], kuma Trotsky, Bukharin, Alexandra Kollontai, plizyer lider politik, ansam ariv Oktob 1917, zot pu'nn fini ranvers sa rezim ki ti responsab lamizer dan Larisi.

Apartir sa revolisyon la, finn ena osi bann kuran kont-revolisyon ki'nn leve kont li depi kumansman. Savedir kan revolisyon inn arive, inn ena lezot lafors ki inn reazir kont sa revolisyon la. Finn ena, enn kote, bann pei andeor kuma Lamerik – inperyalist Lamerik – Lafrans, Langleter, Zapon, 9 pei antu, zot inn fer tu pu kont-kare sa revolisyon la, pu re-ranvers li, pu ki travayer pena sa drwa demokratik pu kontrol so lavi tulezur. E lot kote, a linteryer Larisi mem, finn ena bann espes "vander", bann ki pa finn dakor ki travayer kontrol destine zot pei, zot mem. Zot finn amenn enn lager, enn espes kont-revolisyon, alinteryer pu al sey ranvers sa priz puvwar klas travayer la.

Me, nu kapav dir ki li enn revolisyon ki'nn dire ant 1917 ek, dizon, 1923, dan lesans ki klas travayer ti ena puvwar. Me, dusman dusman, dan prosenn 10-20 an, enn kus birokrat finn ras puvwar dan lame klas travayer, dan enn represyon sanglan.

M, savedir, lor 5-6 an kot travayer ti pran puvwar, travayer ti kontrol destine dan Larisi. Sa li ti atraver lorganizasyon travayer, bann "sovyet", kot ti pe pran bann desizyon, e ti organiz inplemantasyon program sirtu Parti Bolsevik. [*Rada montre gran foto sovyet Petrograd pe syeze pandan larevolisyon, agrandi lor miray.*] Sa li donn enn lide latmosfer ki ti ena sa lepok la. Ena manifestasyon fam zis avan Revolisyon [*Li montre gran foto*], ena Lenin ek lezot lider politik sa lepok la dan miting ar travayer-peizan [*Li montre 2yem foto*], ek ena foto sovyet Petrograd kot reprezantan eli travayer zwenn, e kot pran desizyon lor ki direksyon revolisyon pu pran dan Larisi, ki pu vinn Linyon Sovyetik apre.

Sa lepok la, kan ena Revolisyon, Larisi ti reprezant 1/6 bul later savedir so siperfisi ti enn 1/6 bul later e ti ena enn popilasyon 100 milyon abitan. Ti ena plizyer lang ki dimunn koze. Sa zis pu donn enn lide lanpler ki sa revolisyon finn ena 100 an desela.

Sa revolisyon finn inflians tu evennman ki'nn derule lane apre lane, pa zis dan Larisi, me dan lemond antye, mem dan Moris anterm drwa ki tu dimunn inn gayne e anterm drwa ki pu bizin lager pu pli divan.

Alor zordi sa selebrasyon la, ena plizyer kamarad, enn apre lot, ki pu vinn koz lor diferan laspe sa Revolisyon la – e zot pu osi koz lor bann ki ti *kont* revolisyon, avan ek apre, e ki-manyer Revolisyon la inn fonksyone dan lapratik. Plis ena enn nuvote: Diskur bann kamarad pu antrekupe avek enn poem lor 100 an Revolisyon Ris. Poem la limem rakont lor sa Revolisyon la. Li apel "*One Hundred Years*" e li ekrir par Steve Bloom. Li finn tradir an Kreol par kamarad Lindsey ek Aanas, "*San Banane*".

Pandan enpe plis ki 2 ertan, nu pu rant dan sa selebrasyon ki pu anrisi nu kan nu sorti la. Me, li enn refleksyon ki pu bizin kontinye apre, li enn refleksyon pu kapav pu premye fwa pu sertin bann kamarad prezan. Nu pu bizin gete kimanyer dan lapratik pu al dan direksyon enn revolisyon kot klas travayer kontrol so destine.

Mo rezwenn Anne-Marie, ki pe ko-prezide ar mwa, pu swet zot enn byinveni dan nu selebrasyon!

2. Kifer nu pe selebre? par Toni Li

Kuma Kamarad Rada ek Kamarad Anne Marie ki pe prezide ti dir talerla, li enn privilez extraordiner pu nu tu ki isi zordi pu partisip dan sa selebrasyon, ki nu realize pe arive pa zis dan Moris, me li enn selebrasyon ki pe pase partu, dan lemond antye. Alor, li enn gran privilez pu nu pu partisip dan sa santener sa gran evennman apel Revolisyon Larisi la.

Pu prosenn 10 minit, nu pu amenn enn refleksyon lor kifer nu pe selebre, ki nu pe selebre e kifer nu la zordi. Nu pu riwaynd, pu nu sey return 100 an an-aryer. Nu get kontex ki nu ti ete alepok Revolisyon ek enn tipe avan.

Kuma lemond ti ete sa lepok la?

Anu get li an term sistem politik, dabor. Dan lemond antye, ti ena enn sistem ki dan laplipar ka, kuma kamarad Rada ti mansyone talerla, ti ena enn sistem kot ti ena lerwa, ubyin parfwa anperer, ki ti pe reyne. Sa li vedir ki li enn sistem ki pena demokrasi. Se lerwa u lanperer la ki ti detenir tu puvwar. E, sa sistem la ti preske partu, ikonpri dan Larisi kot ti ena enn lanperer. Sa sistem la – nu apel li "otokrasi" – kot enn sel dimunn kontrol tu , li lekontrer demokrasi. Eski dan sa lepok la ti ena bann pei kot ena enn sistem demokratik? Repons la li "wi". Ti ena pei kuma Langleter, par exanp, kot ti ena enn sistem, inpe kuma sistem parlmanter ki ti'nn devlope e ki ti pli avanse anterm demokrasi, an term liberte politik konpare avek sistem lerwa-larenn. Pwin ki mo pe rod fer, seki dan sa lepok la, an 1917, avek enn sistem lerwa, pena demokrasi ditu, e mem si dan enn-de pei ti ena enn sistem parlmanter, so demokrasi ti tuzur byin byin limite. Kuma nu get sistem parlman dan Moris, nu realize kuma li tuzur limite.

Lerla, dan sa moman la, nu gayn enn muvman revolisyoner ki ranvers sa sistem lanperer dan Larisi e met dibut enn sistem, enn sistem ki ti devlope avan Oktob 1917 setadir pandan sa muvman la.

Sistem la ki li ti ete? Taler bann kamarad pu koz lor la plis andetay. Li ti enn sistem bann "Sovyet", setadir lasanble travayer-peizan-solda. E fason li ti fonksyone, li ti enn fason extraordiner anterm demokrasi, kot li ti al buku pli lwin ki sistem parlmanter zordi an 2017. Donk, li enn sistem siperyer. Li enn gran lavansman, enn pa zean dan listwar, nu kapav dir, kan nu get Revolisyon Ris lor sa pwin la.

Sistem feodal

Ki kalite sistem ekonomik ti ena dan lemond e dan Larisi, sa lepok la? E ki kalite organizasyon sosyete ti ena?

Dan buku parti lemond, ikonpri dan Larisi, ti ena enn sistem ki ti *feodal*. Ki li vedir? Li pa ti lesklavaz, me li pa ti lwin depi sa. Ti ena enn sistem, kot enn kote ti ena, pa bann propriyeter esklav, me bann gran propriyeter later, bann met, e lot kote ti ena pa bann esklav, me preske. Ti ena dimunn ki travay later, me selman zot pa benefisye depi prodwi depi later ki zot kiltive e zot pa nonpli posed later la. Osi, seki inportan, zot pa ti ena liberte e drwa pu sirkile, seki fer ki zot ti dan enn leta preske lesklavaz.

Sa se sityasyon avan Revolisyon Ris.

E, nu realize ki par rapor a sa sityasyon la, nu gayn enn revolisyon, enn muvman revolisyoner kot travayer pran lidership, ansam avek bann peizan ki ti gran mazorite popilasyon, ansam avek bann solda, zot pran puvwar. Donk, Revolisyon Ris li premye revolisyon konsyan par klas travayer dan listwar, pran puvwar e ranvers tu sa sistem politik, ekonomik ek sosyal ki ti ena. Donk, li enn gran pa, enn gran devlopman dan listwar lemond.

Sanzman

Zot met dibut ki kalite sistem? Zot met dibut enn sistem kot dimunn ki prodir, zot kontrol sistem ki prodir. Li lozik! Olye, u gayn enn sistem kot enn grup dimunn ki pa prodwir ki kontrol sistem la, nu gayn enn sistem kot dimunn ki prodwir ki kontrol sistem la. Kuma zot fer li? Atraver, enn leta ki anfaver travayer, apre 1917, ki pran kontrol antan ki leta, ki pran kontrol laparey leta, pran kontrol bann antrepriz kapitalist. Ti ena osi bann gran lizinn, anmemtan ki ti ena bann gran terin kot dimunn ti plante. Zot osi vinn su kontrol leta. E osi, ki kalite sistem met dibut? Enn sistem kontrol uvriye, kot travayer kontrol tu laspe prodiksyon ek ladministrasyon ek distribisyon dan lizinn.

Dan lakanpayn, apre Oktob 1917, pas enn lalwa ki deklare ki dimunn ki kiltiv later, zot pu kontrol fason ki zer sa later la. Zot pu pa zis kontrole me zot pu osi vinn propriyeter sa later la. E pu aboli "propriyete prive" dan lakanpayn osi. Alor, sa ti enn gran lavansman sistem ekonomik osi, fason ki sosyete organize. Pwin ki mo pe rod fer, se deza an 1917, 100 an desela, met dibut bann sistem ki siperyer a bann sistem ki mem

existe zordi, 100 an apre.

E, li pa zis enn revolisyon onivo politik ek ekonomik, me osi anterm sistem panse. Kuma nu ti pe dir kimanyer dimunn ti panse ki li normal pu viv dan lepok lerwa, e nu finn enn-ku gayn enn sistem ki al osi lwin ki sa anterm demokrasi ek anterm fason organiz prodiksyon.

Pu termine, mo ti pu kontan mansyonn bann lezot laspe.

Ena bann desizyon ki finn pran apre Oktob 1917 par nuvo rezim, ki suvan dimunn ki ekrir, zurnalist, ideolog burzwa, zot pa mansyone. Zot ena tandans kasyet sa. Par exanp, mo mansyonn de-trwa ladan:

* Drwa devot pu tu adilt – zom, fam – gayne an 1917. Dan enn pei kuma Lafrans sa arive apre 1945.
* Egalite total zom fam divan lawa. Sa arive dan enn pei kuma Lafrans apre 1960.
* Drwa pu avorte an 1922; nu kone ki buku pei li tuzur enn deli kriminel pu fam.
* Premye sistem proteksyon sosyal – sekirite sosyal – kuma sistem pansyon tusala, li met dibut apre Oktob 1917. Samem premye sistem proteksyon sosyal ki finn ena dan listwar lemond. Mem, seki zordi nu apel welfer steyt inn swa kalke lor la uswa inn adapte depi sa. E sa pa mansyone! Nu pa tann sa.

Sa se propragann kapitalist, ki finn ena otur sa gran evennman.

Propagann

Propagann kapitalist li osi afekte manyer dekrir realite kan, an 1989, miray ki separ Berlin Delwes ek Berlin Deles tonbe. Sa miray la ti reprezant separasyon kote Les – Linyon Sovyetik ek bann pei ki su linflians Linyon Sovyetik – depi lot kote bann pei kapitalist. Kan sa miray la inn tonbe, bann manifestan kraz sa an 1989, tu dimunn ki ekrir dan meynstriym, anfaver sistem kapitalist, bann ideolog, zot aplodi e zot ti dir ki sa reprezant "*la chute du communisme*", "*La Chute de l'ideologie Socialiste*", "*li enn defet pu sosyalism, meyer sistem se sistem kapitalist. Inn demontre pena lot apart sa, listwar fini lamem*."

Sof, ki zot pa dir 2 zafer:

1. Asa moman la, an 1989, seki zot pa dir, seki ti pe pase dan Linyon Sovyetik depi lafin bann lane 1920, aksantye bann lane 1930, se finn ena enn deteryorasyon, enn devyasyon, kuma enn kont-revolisyon ki finn vinn for. Seki finn arive se sa sistem dan Linyon Sovyetik la li ti fini par et enn devyasyon, enn dezenerasyon, enn karikatir. Se *pa* sosyalism ki'nn tonbe.

2. Ki'nn arive apre? Sa listwar montre nu. Ki'nn ariv sa swadizan meyer sistem, sistem kapitalist? Kriz partu. Kriz finansye. Kriz ekonomik. Kriz sosyal. Kriz lanvironnman. Kriz mem onivo militer pe riske detrir nu planet antye.

Kan nu get tusala, nu realize linportans Revolisyon Ris dan listwar. Li montre nu ki ena enn meyer sistem. Ena enn meyer sistem ki sa sistem prodiksyon kot enn ti poyne dimunn kontrol enn mazorite dimunn ki prodir.

E, li montre nu ki ena enn meyer sistem ki sa demokrasi ki ena inpe drwa, me ki limite kan nu get par exanp Parlman dan Moris. Sa pli gran leson Revolisyon Ris. Li finn montre nu sa.

E, dan Moris, inn ena bann moman, kuma nu finn truv zerm sa demokrasi ki nu'nn koze, bann sovyet. Bann dimunn ki'nn partisip dan Ut '79 u dan muvman Septam '80, kot ti ena devlopman sa fonksyonnman demokratik ki al buku pli lwin e ki donn nu enn lespwar ki ena enn sistem ki pu depas sa sistem parlmanter kuma nu pe truv li zordi la. Mersi.

Desin par Boris Kustodiev

3. Fevriye Ziska Oktob par Kisna Kistnasamy

La, apre diskur Toni, nu rant dan Revolisyon anplin.

Nu fek tann dir ki Tzar inn abdike. Sa ti an Fevriye 1917. Tzar so fami, Dinasti Romanov, finn reyne lor Larisi pu plis ki 300 banane. Ki finn fer Tzar abdike?

Dan sa gran foto deryer mwa *[li montre]*, nu ena enn vi manifestasyon imans an Fevriye 1917 – kot travayer desann dan lari pu dimann *dipin, lape, later*.

Manifestasyon la ti deklanse par travayer fam lizinn textil lavil Petrograd. Byin vit travayer lizinn Putilov, ki ti angrev, e lerla ti deor akoz patron inn fer lokawt, zwenn manifestasyon.

Alor, u gayn enn gran manifestasyon ki kumanse le 23 Fevriye. Sak zur manifestasyon agrandi, par milye nuvo travayer zwenn dan manifestasyon, pu konteste sa sistem ekonomik, konteste sa sistem politik ki ti pe amenn lamizer pu par milyon dimunn.

Anmemtan, sa kestyon "lape" ti vinn enn kestyon krisyal pu tu dimunn. Sa li parski sa lager ki Larisi ti pe amene kont Lalmayn ek Lanpir Ostro-Ongrwa ti amenn buku sufrans difisil mazine. Par milyon solda Ris ti mor dan sa lager inperyalist. Sa lager ti pe derule pandan 3 an dan sa moman la. E li pa ti lager anfaver lamas dimunn, li ti lager akoz sa sistem ekonomik Larisi la ti ankriz, alor li ti bizin enn lager pu permet li sort dan kriz – par sey agrandi so teritwar atraver konket.

Kan tu sa travayer desann dan manifestasyon an Fevriye, zot pa ti predir ki porte sa pu ena lor listwar, ki porte lor dimunn dan Larisi, e osi ki porte lor sa par milyon dimunn dan Lerop, e dan lemond antye.

Ziska zordi, seki inn arive dan Larisi an 1917, finn mark lavi dimunn lor planet antye.

Alor, sa bann gran manifestasyon zot kontinye mem, an

Desin Otto Dix, Solda bat anretret

Fevriye, an Mars, ale-mem ziska Oktob 1917. Kan Tzar abdike an Fevriye 1917, etan done organizasyon klas travayer Ris dan Petrograd, dan Mosku, dan Kiev, burzwazi vit-vit puse pu gayn enn Guvernman Provizwar ki li, antan ki burzwazi, li kontrole.

Bi reprezantan burzwazi, reprezantan klas posedan, dan Guvernman Provizwar, sete pu asire ki muvman klas travayer pa menas propriyete prive, pa tus dibyin bann posedan e pu ki Lager (sa lager ti Premye Ger Mondyal), sa lager inperyalist la, li kontinye. Me, lansanb bann Sovyet zot demand ti diferan. Demand Sovyet: *dipin, later, lape.* U fini truve ki sa 2 kote la li pa konsilyab. Alor evidaman sa Guvernman Provizwar la byin instab.

Lamars revolisyon depi Fevriye ziska Oktob, li sa preparasyon klas travayer pu sa gran insireksyon kot li pu pran puvwar an Oktob 1917.

Nu rapel rol bann gran lider kuma Lenin, Trotsky, Kollontai, bann lider klas travayer dan Larisi, ki ansam avek parti politik klas travayer, Parti Bolshevik, ansam avek enn klas travayer organize dan bann sovyet, pu asir sa priz puvwar la.

U kone, apartir Fevriye, se bann sovyet ki ti organiz lavi dan lavil ek dan lakanpayn. Sovyet li ti reprezantan eli travayer depi dan zot lizinn, dan plas travay, dan landrwa, onivo lokal, onivo rezyonal, nasyonal. Kan enn patron fer lokawt, sovyet deside ki pu fer. Kan mank manze, sovyet organiz pu distribiye seki ena. Sovyet ti devlope partu, dan lavil ek dan lakanpayn. Li finn vinn sa zerm sa nuvo instans ki pu al pran puvwar dan mwa Oktob. Savedir li sa preparasyon pu klas travayer pran puvwar, kimanyer pu zer Larisi dan enn fason ki pu amenn *dipin*, pu amenn *lape* e pu donn prodiksyon dan lame dimunn ki prodir.

Dan Revolisyon Oktob, propriete prive aboli, lizinn nasyonalize su kontrol uvriye, ena enn garanti kont lisansiman. Tusala deza reprezant enn seri gran avanse pu klas travayer.

Me, enn zafer nu bizin rapel, ki Revolisyon Oktob 1917, li pa finn arive kumadir spontane.

Depi buku lane, depi *Manifesto Kominist* Marx ek Engels vini mem, dan Larisi ti ena buku travay onivo azitasyon politik, organizasyon politik, kontak politik ant klas travayer ek bann parti sosyalist. Sa finn fasonn seki pu arive an Oktob 1917.

Buku deba ti ena dan sa preparasyon la: ena parti ki ti pe defann lintere burzwazi ti pe koz "linite lagos", bizin pa divize, bizin les Revolisyon Fevriye, ki donn inpe plis drwa travayer, devlop kuma enn "letap" anfaver klas kapitalist, kan monarsi inn kraze. Bann gran-gran deba dan lekel kontribisyon Lenin,

Trotsky ansam avek lezot panser, aktivist klas travayer, gran liter finn anrisi sa muvman klas travayer ver priz-dipuvwar.

Me, sa lepok la, pa ti ena enn linprimri pu rul ase lagazet ek trak. Alor ti prepar maket, lerla reprezantan Sovyet Travayer ek Solda al dan bann linprimri komersyal tar dan aswar, travayer linprimri rule pu donn nuvel lor revolisyon, pu reponn deba adverser/lennmi revolisyon travayer.

Travayer simerel zwe enn rol inportan pu distribiye lagazet, trak e ena enn kontribisyon enorm pu amenn revolisyon partu dan Larisi.

Alor pu zordi, kan nu pe amenn sa chalennj a sa sistem kapitalist ki responsab lamizer dan Moris, dan lemond antye, partu, tu sa lexperyans lalit ki travayer ti gayne pandan Revolisyon Larisi an 1917, li pli gran liniversite pu nu. Pu pwiz kuraz, konesans, sazes, lafors depi sa lexperyans lepase, depi listwar klas travayer, sa li posib selman dan enn parti politik revolisyoner.

Si sa selebrasyon 100 an zordi pu kapav fer nu interese pu zwenn dan enn parti revolisyoner kuma LALIT, pu zwenn dan enn brans, pu aprann leson, pu dekuver davans ki difikilte pu ena, akoz *ti ena* sa lepok la dan Revolisyon 1917, li pu enn gran pa pu ki nu prepar sa revolisyon sosyalist dime. Enn revolisyon sosyalist mondyal li sel antidot kont sa sistem kapitalist ki an kriz total, li sel antidot kont enn nuvo lager mondyal.

4. Rol enn Parti Politik kuma Bolsevik

par Rajni Lallah

Ena enn zuti ki ti byin inportan pu amenn sa revolisyon dan Larisi la, e ki pu inportan dan tu lalit pu sosyalism: *enn parti politik*. Dan Larisi, parti la ti apel *Parti Bolsevik*. Anfet, san enn parti, pa ti pu kapav ena enn revolisyon kuma finn ena dan Larisi. E dan Larisi, finn reysi ena enn revolisyon. Alor li inportan pu nu gete kuma zot finn organiz parti la pu ki nu tir leson de sa.

Enn parmi bann militan politik ki finn plis kontribye dan prodiksyon lide lor kimanyer kree enn parti ki kapav amenn enn revolisyon, se Lenin *[Rajni montre foto kot Lenin pe koze dan enn miting dan Petrograd]*. Li finn ekrir buku, li finn reflesi buku lor la. Enn parti politik ki *revolisyoner* li pa parey kuma enn lot parti. La, isi dan Moris ena eleksyon parsyel, u gayn enn lot kalite parti. Me, enn parti politik revolisyoner li diferan net depi zot tu. Kifer? Parski so bi se pu al fer sa travay ki pu al ver *enn revolisyon sosyalist*. Parti la ki gid nu, amenn nu laba. E sanzman revolisyoner, nu bizin rapel sa, li pa enn zafer ki otomatik.

Suvan nu tann koze isi ki suzantand ki li pu otomatik. Nu tann bann kalite koze kumsa: “Sa sistem kapitalist la, li an kriz”. Sistem la an kriz mem. Me, ena dimunn panse li pu efrondre par limem, lerla, enn sel kut, nu pu gayn sosyalism. Me, pa kumsa ki listwar derule.

Ena dimunn dir, “Wi, be, kan ena problem, u desann dan lari, lerla tu korek!” Me, san enn program, san enn stratezi pu propoze kimanyer nu pu al ver enn revolisyon sosyalist, desann dan lari napa pu al lwin. Mem dan Moris, nu finn truv sa. Kan Kaya ti mor dan selil an 1999, ti ena enn sulevman. Dimunn ti desann dan lari. Me, pa ti ena enn program, pa ti ena enn stratezi. Alor, li pa ti al lwin.

Ena dimunn dir, “U amenn batay dan sindika, fer lagrev, korek!” Anfet lagrev li inportan, akoz pandan lagrev, dimunn ki aret travay realiz lafors travayer ena. Nu realize ki numem ki fer lizinn rule! Numem ki fer biro rule! Numem fer bis ubyin lapost rule! Numem fer tablisman rule! Me par limem, lagrev pa sifi. Mem, enn muvman lagrev, li pa sifi.

Alor, pu amenn enn revolisyon, kimanyer amenn li? Ki rol enn parti ladan? Ki kalite parti bizin? E, Parti Bolshevik, kimanyer li finn reysi?

Li inposib pu rezim tusala dan 10 minit.

Me ena 2 laspe ki kapav interesan pu kone.

Lorganizasyon enn Parti

Kan u get enn parti revolisyoner, dan so lorganizasyon, li amenn ansam dimunn depi diferan laspe lalit pu sosyalism me ki dakor lor enn program. Enn parti revolisyoner anmemtan partaz konesans e edik so manb

Manifestasyon fam dan Larisi, 1917

lor teori politik, ekonomik, filozofik. Kumsa enn parti *truv realite* dan lekel nu viv. Setadir, nu truv flo listwar. Nu depas sa ti-but konesans ki sakenn kone. Nu depas sa limitasyon individi ena. Sa premye zafer.

Dezyem zafer, se dan enn parti revolisyoner, u pu aprann ki, dan listwar, klas oprime, lamas dimunn, li rant an-aksyon, par limem, e atraver so aksyon li ena posibilite aprann. U, antan ki enn individi ki enn militan sosyalist, kapav pas u letan, lannwit-lizur sey konvink dimunn enn-par-enn, me sa pa pu sifi. Alor, u bizin kone ki par so prop aksyon, lamas dimunn aprann, e ena moman dan listwar, li aprann byin vit.

Trwazyem, apartir lexperyans, sertin travayer individyel kumans distil enn espes sazes dan zot prop lespri. Zot kone *ki* marse, *ki* pa marse. Lor letan, zot gayn, e merit gayn, respe lezot travayer. Zot inn gard dan zot-mem sa lexperyans, atraver listwar lepase. Kumsa, u gayn lider alabaz: dan sak sayt, dan sak landrwa, u gayn enn-enn travayer ki plis avanse, ki gard sa lexperyans lepase, lexperyans lor sayt, lexperyans bann lalit avan, lexperyans dan lavi mem, ki donn sa enn-enn travayer enn vizyon. Par lexperyans-mem, li devlop enn konsyans de-klas. E, se li, li liye parti la ar aksyon lamas travayer.

Alor dan enn parti revolisyoner, nu pe inifye ansam, militan parti, aksyon ki lamas dimunn pran kan zot nepli kapav, e lider alabaz. Dan enn lepok inpe mor (kuma lepok aktyel), nu ena letan ek lespas pu fer buku letid teorik, e anmemtan partisip dan aksyon modest. Savedir, nu pe devlop enn program ansam. Nu pe travay pu konpran sityasyon la ansam. Nu pe devlop bann demand ansam ki kapav al ver enn revolisyon sosyalist, kan ena aksyon lamas. E, anmemtan nu pe fer enn travay pu ki sa analiz ek sa bann demand la, zot

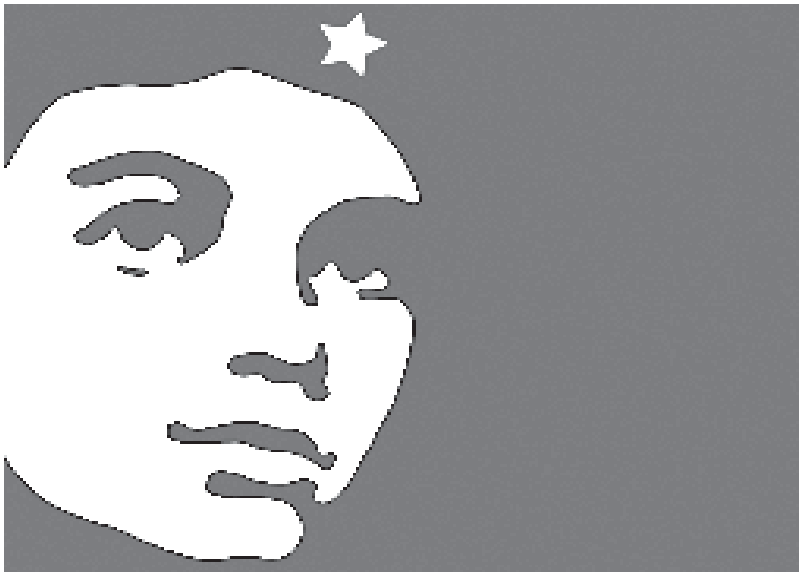

popilarize, setadir zot al partu lor sayt, dan tu landrwa otan ki posib. Travayer avanse (lider alabaz), zot kuma enn kurwa ant militan revolisyoner dan enn parti politik, ek lamas dimunn dan lekel travayer avanse ete. Pli sityasyon vinn pre-revolisyoner, pli travayer avanse zwenn parti.

Piblikasyon

Dezyem zafer, li linportans enn piblikasyon pu enn parti revolisyoner. Li santral. Sa usi enn lot kontribisyon Lenin – pu teoriz sa.

Kuma piblikasyon regilye, nu ena *Revi LALIT*. Pu nu li santral. Uswa, lezot lepok, nu finn ena enn *Lagazet Lalit de Klas*. Parti Bolshevik inn forme anfet otur enn piblikasyon mem. *Iskra* li ti apele. U truve ki pa kapav zis krwaz lebra, atann kan lamas inn desid pu fer enn sulevman, lerla u al azir. Kan u ena enn piblikasyon regilye, sa travay kot u bizin prepar lartik ansam, li obliz nu pu swiv tu seki pe pase, pu an-kontak ar seki pe pase. Reflesi ki li vedir, reflesi kimanyer devlop demand. Kan nu ena pu distribye Revi la, nu ena pu zwenn dimunn dan tu landrwa. Sa asir kontak dan sak landrwa, onivo sak sayt travay. Li permet devlop nu parti lor baz lozik, nu pe analiz sosyete formelman an-ekri, nu pe re-partaz sa analiz la. Kan nu fer rekritman, li lor *sa baz rasyonel la*. Li pa nerport kisannla ki ule zwenn. Li pa enn ramasi otur sipaki gran lider! Dimunn vinn ansam akoz zot dakor enn-dan-lot avek piblikayson parti la.

Par sa travay otur piblikasyon, nu ariv kone kan ena pu sanz vites parski sityasyon li pa res anplas. Li tultan evolye. E nu adapte ar sityasyon reyel klas travayer dan sa flo listwar la.

Otur piblikasyon, ki Parti Bolshevik gayn so nom. Mo explike. Ti ena enn gran deba dan lasanble enn parti apel *Parti Sosyal Demokrat* lor ki vedir enn manb enn parti. Seki plitar pu gayn nom-gate "*Bolshevik*" dir u, pu ki u enn manb parti, u oblize aktif dan striktir parti – dan brans, dan komisyon, dan distribisyon piblikasyon, dan aksyon. Bann Menshevik ti dir bizin enn parti larz, ramas nerport kisannla, mem li pa aktif dan parti. Suvan nu tann sa kalite koze la zordi, kot bizin enn muvman "larz". Kan met o-vot, Bolshevik inn gayn enn mazorite. An langaz Ris, "Bolshevik" vedir "mazorite". Sa nom la inn reste.

Ala enn-de bann leson ki nu kapav aprann depi sa lexperyans Parti Bolshevik dan Revolisyon Ris. U pa kapav ena enn revolisyon sosyalist san enn parti. E pa nerport ki kalite parti. Li bizin enn parti revolisyoner kot u mazinn sityasyon byin pu ki u kapav azir dan kad enn program, dan kad enn stratezi pu klas travayer pran puvwar.

5. Rol bann “Soviet” par Alain Ah-Vee

Kavi, zis avan mwa dan so but poem (“*San Banane*”), inn explik klerman kimanyer bann komite demokratik dan Larisi inn fonksyone. Alor but ki mo ena pu partaze zordi li konsern linportans sa bann komite demokratik, seki dan Larisi ti apel “sovyet”. “*Sovyet*” enn mo Ris ki vedir “*konsey*”, ubyin tu sinpleman, “*komite*”.

Kan nu pe selebre 100an Revolisyon Larisi, seki inportan se pu realize a ki pwin kritik kont sa Revolisyon Larisi la finn anpes nu konpran tu so laspe. Me enn zafer ki sa bann kritik kont revolisyon inn fer se sey donn linpresyon ki sovyet enn fenomenn pirman Ris. Kumadir bann Sovyet, zis dan Larisi ki kapav ena zot. Seki inportan pu nu gard antet, seki bann sovyet, sa bann komite demokratik, ki li dan lizinn, ki li parmi bann peizan (ki buku ladan ti bann solda-mem), ek partu dan bann diferan komers, diferan lizinn, lantrepriz, zot ti bann komite ki ti reprezant volonte travayer, volonte tu bann oprime, pu kree enn lot kalite sosyete, enn lot kalite *puvwar* limem. E sa kalite lorganizasyon, li ena tandans kree par travayer mem, dan moman gran aksyon. E sa, partu dan lemond. Dan Moris ti ena pandan lagrev Ut ’79.

Alor, seki travayer, seki proletarya Larisi finn kree, li anfet enn kalite lorganizasyon ki’nn servi par muvman travayer dan buku pei. Li pran nesans dan aksyon revolisyoner. Sa kalite lorganizasyon, li enn form demokrasi siperyer, kuma enn kamarad avan inn dir. E nu ena tuzur, dan buku parti lemond, enn aspirasyon profon pu sa kalite demokrasi pli gran la.

Bann Sovyet zotmem, savedir sa bann komite demokratik la, zot finn zwe enn rol kle dan sanzman, dan sa prosesis revolisyoner. Li bon ki nu gard antet ki bann Sovyet, sa bann komite demokratik la, zot diferan ar tu kalite lezot striktir ki finn ena avan, e ki nu kone dan sosyete zordi. Savedir zot bann striktir ki pa statik, zot pa res enn sel form, zot sanze, zot transforme amezir ki evennman revolisyoner derule. Sa ti arive dan Larisi. Sovyet ti pe pran bann nuvo form. Seki inportan ladan, seki lotorite Sovyet li pa sorti depi okenn lalwa, depi okenn linstitisyon etabli. So lotorite pa sorti depi puvwar bayonet, puvwar fizi, puvwar larme. So lotorite sorti direk depi lepep, depi klas travayer organize. Sa so gran diferans.

Zordi, kan nu koz lotorite, sa mo la ankor existe, nu pe koz Guvernman. Nu pe koz bann institisyon ki paret lib, me ki pa vreman lib. Nu ena buku lasosyasyon, buku sosyete, buku sindika, buku lorganizasyon mem zordi, me zot lotorite sort depi bann institisyon leta. Ena lalwa, ena regleman ki dekrir kad dan lekel sa bann lasosyasyon ubyin sindika sipoze opere, kimanyer zot bizin fonksyone. Ena Rezistrar Lasosyasyon, par exanp, ki dir ki bann lasosyasyon kapav fer, ki zot pa kapav fer. Li ena inspekter, ki vinn fer inspeksyon zot liv minits, zot liv kont. Lotorite sa bann lorganizasyon la li dan Leta Burzwa.

Alor, sa lotorite deryer preske tu linstitisyon dan sosyete ziska zordi, li enn lotorite ki sort depi sosyete burzwa, savedir sa Guvernman anplas, sa Minister, sa Rezistrar. E zot tu reprezant lintere alafin burzwazi. Setadir zot asire ki sistem burzwa, so sistem ki baze lor profi, sistem kapitalist, kontiyn mintenir reyn sa sistem profi la. Alor bann institisyon, an zeneral, zot rol dan enn leta burzwa se pu mintenir sistem la anplas.

Alor ki, an kontras, bann “Sovyet” zot rol se pu ranvers sa puvwar la.

Zot rol se pu kree enn lot kalite puvwar.

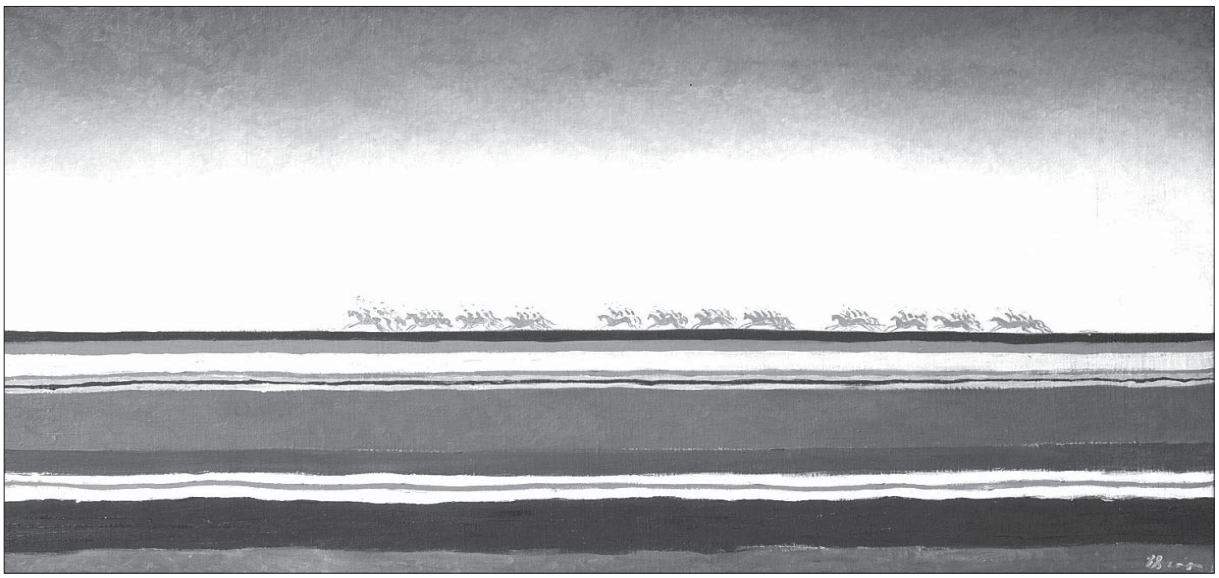

Red cavalry gallops, Vladimir Severinovich

E se sa ki finn pase anplin dan Revolisyon Oktob.

E, sa li kumanse deza depi Fevriye, kan Tzar akile, bizin ale, nu gayn Guvernman Provizwar. Kan Guvernman Provizwar met dibut, anmemtan sa mem zur la, Sovyet pe kree inpe partu. Me, sa form lorganizasyon la ti deza ena zot dan Petrograd, pandan enn revolisyon rate an 1905. Zot pa ti nuvo net.

An Fevriye 1917, dan sa mem moman kan Guvernman Provizwar pe forme, enn kote, lot kote pe met dibut Sovyet. Guvernman Provizwar, ti reprezant burzwazi. Bann Sovyet, zot, zot ti reprezant sa puvwar nesan ki pe vini, sa puvwar ki pe ne, puvwar klas travayer, peizan, solda. Sa puvwar ki pa gayn so lotorite depi ansyin rezim.

Alor ti ena anmemtan 2 puvwar. Seki Lenin ti apel enn sityasyon "dub puvwar".

Alepok, kan Lenin, apre so "Tez Avril" pe dir, "*Tu puvwar dan lame bann sovyet*", asa moman kan Lenin pe donn sa modord la, li pe truve sel fason pu amenn sa transformasyon ver enn sosyete vremem sosyalist li atraver elarzi, fann partu, sa bann sovyet la antye Larisi.

Se sa travay ki Parti Bolshevik, so bann militan finn fer depi Fevriye.

Depi Fevriye ziska Oktob, nu kapav dir, finn ena enn lalit ant sa 2 blok la. Se sa travay ki bann militan ti bizin fer: opoz kont-revolisyon par Guvernman Provizwar ek lezot lafors reaksyoner. Seki Lenin ti explike byin, li ti dir ki nu bizin Sovyet. Zot deza la me lezot parti kuma "Parti Sosyalist-Revolisyoner" ek "Parti Menshevik" ki ti ena mazorite dan bann sovyet. Zot ti pe kal bann sovyet, zot ti pe anpes bann sovyet al buku pli lwin, al dan enn vre transformasyon puvwar. Alor, bann Bolsevik ti lite – atraver argiman detaye – pu gayn mazorite dan zot kote pu akseler sa prosesis anfaver sovyet.

Skilptir an omaz a Revolisyon 191, Vladimir Tatlin

Alor Lenin ti explike kimanyer ti bizin expoz febles ladireksyon bann sovyet la, expoz zot bann erer, zot politik konsilyan vizavi burzwazi, par enn pasyans, par enn tenasite, pu konkerir mazorite dan sa bann sovyet la. Se sa travay ki bann Bolsevik inn fer, se sa ki arive ant Fevriye ek Oktob 1917. Parti Bolsevik, dusman-dusman gayn mazorite delege sutenir zot laliyn dan tu bann Sovyet, e Parti Bolsevik ti meyer reprezantan sa lide Sovyet la. Zordi, kan nu selebre santan Revolisyon Ris, nu pe defann lide bann komite demokratik dan bann lizinn, parmi peizan, parmi travayer. Lide anfaver puvwar dan lame sovyet.

Dan bann sovyet, amezir ki revolisyon progrese dan sa 6 mwa la, Bolshevik kumans gayn mazorite partu. Li pa enn kitsoz ki ti arive fasilman. Kan u lir kontrandi kreasyon bann premye sovyet, dan plizir plas, ena travayer Bolsevik ki ti mem refiz pran direksyon sa bann sovyet la. Parski zot ti pe truve zot pa ti ankor pare. Alor ti ena buku deba pu ki dusman-dusman travayer-mem pran direksyon diferan Sovyet dan sak lavil.

Sa li enn kestyon inportan pu gete kimanyer *apre Revolisyon*, kimanyer devlopman bann sovyet inn kontinye, eski zot finn konsolide ubyin pa? Rol ek degre konsyans travayer ti kapital dan sa moman la.

Alor seki bann Sovyet inn reprezante se enn sistem delege. Zot finn kumanse dan bann komite lizinn. Par exanp, kot ena lagrev, ti ena komite lizinn. Bann komite lizinn ti fer enn sistem delege pu reprezant sak seksyon dan sa sayt la. Par exanp dan sertin lizinn sak 30 travayer ti gayn enn delege pu reprezant zot dan sovyet, kuma dan Petrograd. Parmi bann solda, sak yunit ti gayn enn reprezantan. Ti ena gran lasanble reprezantan tu sa diferan sovyet la. Soviet ti organize dan lakanpayn e dan lavil. Par exanp, dan lakanpayn ti ena enn sistem kot 1,000 abitan ti ena enn depite dan sovyet. Sak lizinn ti ena reprezantan depandan grander lizinn. Bann peizan, mazorite solda ti bann peizan, ti ena bann "Komite Agrer". Sa osi li interesan kan nu pe koz transformasyon.

Poster par Vladimir Lebedev

Mem bann “komite agrer” ki Guvernman Provizwar ti met dibut pu rasanble data pu enn evantyel reform agrer, kan revolisyon pe kumans avanse, sa bann “komite agrer” lamem inn transforme. Zot ti azir parey kuma bann sovyet. Zot inn kumans pran enn rol direksyon, e kumans fer buku travay ki ti fer avan par guvernman. Kuma enn kamarad inn lir dan poem, zot kumans expropriye bann kapitalist. Zot mem kumans pran kontrol lor later dan serten rezyon. Dan lizinn, finn kumans gayn kontrol uvriye depi deza byin-byin boner.

Alor, bann sovyet ti reprezant lorgann demokratik revolisyon. Pli demokratik ki zame finn kone dan lemond. Enn diktatir demokratik. Lenin ti servi sa term “diktatir demokratik” setadir diktatir bann klas mazoriter, pu fer kontras ar Parlman burzwa, ki enn diktatir enn minorite kapitalist.

Nu sorti depi enn sistem, kuma ti mansyone dan diskur uvertir par Rada, kot enn ti poyne dimunn pran tu desizyon, zot ki ena laparol, zot ki kontrol bann institisyon, zot ki deside kimanyer pu prodir, kimanyer pu fer komers, kimanyer pu desid lor ledikasyon, lor tu bann kestyon ki konsern lavi dimunn, lavi travayer. Asterla, apartir bann sovyet, nu kumans gayn desizyon par gran mazorite. Setadir enn desizyon demokratik par mazorite travayer ek peizan, lor kimanyer pu kontinye sa priz puvwar par lepep oprime dan Larisi. Bann komite travayer, bann komite demokratik dan Larisi, ki nu apel bann sovyet, kan pran puvwar an Oktob, lerla ki ena bann soviet pu sak lavil, sak rezyon, e ki pu vinn *Union of **Soviet** Socialist Republic*, USSR (*Repiblik Sosyalist Linyon Sovyetik*) 4-5 an plitar. Li ti pran sa nom la akoz li ti reprezant enn federasyon tu sovyet dan Larisi e dan lezot pei ki ti dan lanpir Ris ki ti ule res ansam. Ti ena mem sovyet dan Ikrenn.

Revolisyon 1917 dan Larisi ti enn moman gran-gran liberte, an term kreativite lar, anterm form demokrasi, anterm drwa devot, inkli travayer lezot pei ki ti dan Larisi ti gayn drwa devot apre revolisyon Oktob. Sovyet ti enn sistem demokrasi buku pli profon, li ti kuma enn anbriyon kan li pe kumanse an Fevriye vini ziska Oktob, li gayn so laz. Se sa anbriyon leta travayer ki kapav evantyelman pran puvwar pa zis dan Larisi me partu dan lemond.

Ki aktyalite sa sistem sovyet la zordi. Se sa sistem lamem, ki Guvernman Bolsevik ti favorize e devlope partu. Se atraver sistem sovyet ki konstriksyon sosyalism inn fer dan Larisi dan bann premye lane. E se lor sa fondasyon la ki’nn permet aret lager, siyn trete pu lape. Se sa fondasyon la ki’nn permet gran kanpayn pu tu travayer konn lir/ekrir dan Larisi, ki gayn drwa travay, drwa lavortman, drwa pu servis sosyal, sekirite sosyal. Sistem sovyet ki amenn sa bann desizyon la. Zordi avek kriz ekonomik sistem kapitalist, nu truve ki sa sistem burzwa li inkapab asir minimem pu travayer dan lemond, li inkapab asir ki nu lanvironnman ek lasante dimunn pa menase par lefe nefast polisyon, li inkapab asir ki tu dimunn ena travay. Se kestyon ki poze zordi, kuma 100 an desela, klas travayer ek peizan Larisi, inn montre, ki atraver organizasyon, atraver bann komite demokratik, atraver sistem sovyet, zot finn kapav met dibut e tini pu 5-6 an, enn nuvo lekonomi su kontrol lepep, ki asir bezwin debaz tu travayer, ki fer fas nerport ki kriz, kot ena plis liberte ek egalite! Kimanyer ansam nu kapav kree enn meyer sosyete pu tu imin lor bul later.□

Poster par Vladimir Lebedev

6. Lager Sivil kont Larme Ruz par Ram Seegobin

Bann Kamarad,

Nu dan enn lepok kot deba politik, li santre lor ki Rutnah inn dir, ki Tarolah inn fer, ki Yerrigadoo inn fer. Zordi, deba politik li santre lor la. Zordi, kan laplipar parti politik, mem dan lopozisyon, zot sel proze politik ki zot ena li lor kimanyer gayn inpe vot dan Katborn. Sa, zot sel proze politik. Nu dan enn lepok, kot u ena bann parti ki apel zot mem “sosyalist” e anmemtan dir u ki sistem kapitalist ek sistem sosyalist kapav ko-existe. Zot apel zot mem “sosyalist”!

Alor, dan enn lepok kumsa, li vremem inportan ki nu’nn reyni zordi pu komemor e selebre seki inn arive 100 an desela, parski seki inn arive dan Larisi an 1917, li finn inspir tu sa lalit anti-kolonyal dan Lafrik, dan Lazi, dan Lamerik Disid, partu. Seki inn arrive dan Larisi 100-an desela, li finn inspir buku lalit pu drwa demokratik. Li finn inspir lalit pu drwa devot, lalit pu drwa fam, lalit pu drwa travayer. Seki inn arive dan Larisi 100-an desela finn inspir e pe kontinye inspir tu sa bann lalit la. Li bon nu rapel sa.

Me, seki inn arive dan Larisi 100-an desela, malgre ki li finn amenn gran-gran progre ki pe kontinye zordi, kan li ti arive 100-an desela, li pa finn gayn terin fasil. Li pa ti enn lalit fasil. Mo dir sa parski apre Revolisyon Oktob 1917 dan Larisi, nu finn ena enn dub kont-revolisyon.

Enn premye kont-revolisyon li alinteryer Larisi. E, sa finn amenn enn lager sivil. E, li finn amenn anmemtan enn intervansyon militer depi bann pei kapitalist dan Lerop, dan Lazi, dan Lamerik, partu. Dan sa lager sivil ek sa intervansyon militer, zot estime ant 7-12 milyon dimunn finn mor. Kifer sa inportan pu nu rapel, se parski sa bann evennman la, anmemtan ki li finn afebli sa nuvo leta sosyalist ki ti pe ne, par masakre par milyon dimunn, e anmemtan kumans poz baz pu enn kont-revolisyon dan Larisi limem, ki’nn arive pandan 5-10 an apre.

Pu nu konpran natir sa dub revolisyon la, nu bizin rapel ki Revolisyon Ris an Oktob 1917, finn arive an plin Premyer Ger Mondyal (zordi, nu apel li Premye Ger Mondyal, me alepok, li ti apel Gran Lager. Se nek 30 an apre inn gayn Dezyem Ger Mondyal lerla lot la gayn nom Premye Ger Mondyal. Zot pa ti kone pu ena enn lot, pa ti kapav apel li “Premye Ger Mondyal”). Wi, li arive anplin Premye Ger Mondyal e Larisi ti byin inplike dan Lager Mondyal la. Par milyon solda Ris ti pe mor dan bann transe pandan lager.

Dezyem pwin nu bizin gard antet, Larisi li enn pei avek enn siperfisi extraordiner, li imans. E, kan u gayn enn muvman revolisyoner ki santre inpe dan Petrograd, dan Mosku, dan bann sant, avan ki revolisyon la repann partu dan pei, ena buku lespas pu ki diferan rezistans kapav organize. Se sa ki finn arive anfet. Enn rezistans finn organize. Seki nu finn gayne, se alinteryer Larisi, finn ena enn raliman tu bann lafors reaksyoner, kont-revolisyoner Tzarist (ena dimunn ki ti tuzur anfaver Tzar), ena dimunn ki ti anfaver enn sistem kapitalist, tusala finn ralye ansam ek bann parti reaksyoner kuma Kadet, tusala. Tu vinn ansam pu met dibut enn larme ki ti apel Larme Blan. Kont Larme Ruz, ki ti larme Parti Bolsevik.

Lerla finn ena intervansyon militer depi lezot pei, par milye solda lezot pei vini pu konbat sa nuvo rezim ki pe ne dan Larisi. An 1917, Larisi ti anplin dan lager kont Lalmayn, kont Lanpir Ostro-Ongrwa, kont Lanpir Otoman. Tu sa bann pei la ki ti deklans Premyer Ger Mondyal, Larisi ti pe lager kont zot. Me an Desam 1917, kan nuvo Rezim Bolshevik inn pran, zot ti fini

Lenin

Kollontai

Trotsky

deklare ki Larisi pu sorti depi Lager. Zot nepli pu kontinye sa lager kont sa bann pei la. Alor, finn ena enn Larmistis kot Guvernman Bolsevik dan Larisi finn deklar enn larmistis e sa finn debus lor Trete Brest-Litovsk kot Larisi bizin fer buku-buku konsesyon parski li ti dan enn pozisyon febles kan li rant dan sa larmistis la. Me enn an apre, 1919, finn ena gran larmistis, Trete Versailles finn kennsel sa premye Trete Brest-Litovsk.

Ki finn arive apre Revolisyon 1917? Finn ena raliman tu sa bann lafors anti-Bolsevik. Finn ena bann gran propriyeter teryin, gran propriyeter lizinn, bann kapitalist, bann rwayalist, tu vinn ansam pu amenn enn raliman bann lafors ki pe sey konbat sa nuvo rezim Bolsevik. Zot met dibut sa Larme Blan. Zot kumans fer konskripsyon bann peizan ek bann Kosak dan sa Larme Blan la. Lerla, finn gayn lager sivil. Me, sa Larme Blan la ti kontrol enn ase gran parti teritwar Ris parski Larisi telman imans. Sirtu dan Les, dan Lesid, Larme Blan ti pe kontrol buku teritwar. Lerla sa Larme Blan la, larme kont-revolisyoner, finn gayn sutyin larme depi omwin 9 lezot pei. Alafin, ti ena omwin 15-16 larme ki ti pe konbat nuvo rezim Bolshevik. Ki bann pei ti responsab sa intervansyon militer? Dan Lerop, ti ena Gran Bretayn, Lafrans, Litali, Lagres, Serbi, Chekoslovaki, zot tu finn intervenir militerman. Dan Lazi, ti ena Lasinn, rapel ki nu pe koz 1917, byin avan revolisyon dan Lasinn, e ti ena Zapon, osi. Lerla, evidaman, ti ena Leta Zini Lamerik. Tusala finn marye pike ek sa larme reaksyoner dan Larisi pu amenn enn konba kont Guvernman Bolshevik.

Nu poz lakestyon kifer finn ena sa intervansyon militer. Nu konpran kifer finn ena sa kont-revolisyon par bann lafors reaksyoner dan Larisi. Sa nu konpran. Kan nu sey konpran kifer finn ena sa intervansyon militer sa 9 lezot pei la, sa li pli konplike pu konpran. Anfet li pu plizyer rezon.

Premye rezon seki zot ti pe sey kontre ki Larisi Kominist pu vinn enn lexanp pu amenn larevolisyon dan zot prop pei. Zot ti pe sey kontre sa.

E, dezyem rezon evidaman, *larzan*. Rezim Tzar ti ena enn det imans vizavi bann labank Eropien sirtu, e nuvo Guvernman Bolsevik ti finn fini anonse ki zot pa pu respekte sa bann det la. Tu sa bann pei la ti ena enn lintere ekonomik pu sey ranvers sistem Bolsevik, Leta Bolsevik, pu ki zot kontinye ena akse a sa bann det ki dwa zot la.

Alor se pu sa bann rezon, an zeneral, ki nu gayn lager sivil, intervansyon militer depi buku lezot pei.

Alor pu fer fas a sa dub ofansiv la, seki Parti Bolsevik inn fer, se li finn ranforsi Larme Ruz, setadir so larme. Ladan, dimunn ki finn kontribye plis se kikenn ki tu dimunn finn tann parle, Trotsky. Li ti vinn ansarz Larme Ruz. Li ti ena enn trin spesyal, ek zarm ek kavalri ladan, e li ti pe vir antye Larisi. Talerla mo ti fer resortir sa siperfisi extraordiner ki ena la. Trotsky ek so trin ti finn al partu ankuraz Larme Ruz, reorganiz Larme Ruz. E, finalman larme Ruz, inn reysi konbat, e sa kont-revolisyon intern, e sa invazyon militer depi lezot pei, osi.

Se kumsa, ki zot resi defann sa nuvo Leta Bolsevik ki ti ne lerla. Me, kuma mo ti dir dan kumansman, sa bann evennman inn kree sa terin ki plitar pu amenn enn lot espes kont-revolisyon, anti-Bolsevik. Setadir kont sa rezim, ki bann kamarad avan mwa inn dekrir, kont sa rezim batir otur sovyet, otur demokrasi. Nu finn gayn enn kont-revolisyon. E plitar bann kamarad pu al plis an profonder lor sa a kont-revolisyon la. Mersi bann kamarad. □

7. Kont-Revolisyon Stalinist par Lindsey Collen

Nu la zordi parski pu buku dimunn partu dan lemond inklir Moris, sa konfizyon ki kamarad Pregasen inn mansyone ver lafin sa poem Steve la, li'nn reste ziska zordi. Savedir enn revolisyon ek enn lapse kont-revolisyon finn kit enn konfizyon, ki natirelman bann dimunn kont sa revolisyon klas travayer la finn, pandan 100 an, nuri.

Sa nu bi zordi, reget Revolisyon limem.

U kone, sa kont-revolisyon ki Ram ti koze. Anu sey mazinn li enn ku. Dizon dan Moris, si ena enn priz-dipuvwar klas travayer dan enn-de an, tu bann zafer sanze, klas travayer pran puvwar. Nu kapav mazine ki pu arive. Bann propriyeter tablisman, zot kapav akile, me zot tuzur la. Tu sa bann lezot parti, otur so Ramgoolam, so Bérenger, so Jugnauth, so Duval, zot la, zot pu opere. Sa nu kapav mazine kimanyer otur sa Larme Blan ki Ram ti koze, zot ti pu organize otur sa. Sa, li pran so form militer. Nu kapav mazine ki bann lezot pei pa pu res trankil, nu kone zot pu met tu kalite presyon. Alor, nu kapav mazinn sa kont revolisyon la. Sa li enn kont-revolisyon depi exteryer.

Sa lot laspe kont-revolisyon, li alinteryer. Anu get li asterla. Nu kone, kan revolisyon arive, so kont-revolisyon li anmemtan enn lafors – li pa *gayne* si revolisyon ranporte, me li la, li. E sa zafer intern la, si nu mazinn li avek enn konparezon avek enn zafer nu deza kone dan muvman sindikal. Nu deza konn li enn tigit. An Ut '79, enn orater avan inn mansyonn li, klas travayer inn pli pre ki nu kapav mazine pu pran puvwar dan Moris. Sa muvman la ti kumanse kuma enn lagrev, e li finn vinn enn *muvman degrev*. Li finn vinn nasyonal. Travayer inn realiz so lafors. Ti mank, petet, sa

Frans Masereel, Vizaz

parti politik avek lexperyans ki Rajni inn mansyone, pu li pran puvwar. Me, sa bann kalite komite (kuma soviet ete) ti fini kumans devlope. Lerla Septam '80, sa re-reprodwir dan enn lot gran muvman. Mem lerla, san enn revolisyon, byin vit apre sa, dan muvman sindikal, par exanp dan SILU ek UASI ki ti alatet sa muvman la, kan dezyem lagrev la inn fini, nu pe al ver 1982 kan, avek kudme sa nuvo guvernman ki pu elir e ki pu pran puvwar, avek kudme patron dan bann tablisman, birokrat sindikal inn resi met deor tu militan ki ti amenn sa lalit la alabaz dan sindika! Sa bann birokrat sindikal la, zot reprezant dizef ki vinn sa muvman kont-revolisyoner intern la. Zot organiz pu met travayer ki ti militan lor sayt deor net – dan sindika. Alor ena lisansye par patron, ena birokrasi sindika (ki ti la, pandan lagrev), li apel travayer ki lider lagrev divan Komite Disipliner, li fu li deor dan sindika. Sa li sa kuran kont-revolisyon intern dan organizasyon klas travayer.

Pa zis sa, tu sa demokrasi ki ti ena dan sa bann sindika dan enn-de zan avan lagrev, kot ti ena brans demokratik desantralize partu dan pei, sa bann birokrat sindika, zot kraz sa, e santraliz li. Nu bizin mazine ki sa tandans Stalin, ki nu asosye ek sa lider Stalin ki ti sirviv kan Kamarad Sudha inn donn lalis dimunn ki li, Stalin, li'nn fer exekite, kan li ti lir poem la. Li, li dan muvman la. E li fer exekit tu manb dan biro politik ki sirviv, preske tu manb dan komite santral depi sa revolisyon ki ti sirviv. Alor, nu bizin mazinn li dan sa fason – ki enn kont-revolisyon li ne dan enn revolisyon e limem ki pli difisil pu bare. Li difisil, dan ka Larisi, akoz telman buku bon militan alabaz ti truv lamor dan lager kont Larme Blan, kan Larme Blan atak Revolisyon. Buku bann pli bon militan, militan ki pli temerer, zot al lor fron, kan Trotsky pe al dan so trin avek suval ladan, lor suval zot al dan bann rekwin, lwin depi lagar. Me bann ki al ar li, buku mor. Enn milyon dimunn dan Larme Ruz inn truv lamor – solda, pli bon solda, bann militan ki lider alabaz, inn truv lamor. Lerla, li fasil pu sa tandans birokrat, roder but, gayn so lanpriz, akoz so tandans inn ranforsi par sa bann lamor la. Kumsa sa opere.

Lerla, ena osi bann pwin inportan pu nu gard antet ki vremem vinn sinbolik. Depi ase byin boner, Stalin (Stalin, li enn dimunn ki ti aprann pu vinn pret li, lerla dernye lexame, swa li'nn met deor ubyin li'nn demisyone dan so seminer. Me li ti enn dimunn ki ti pe rod vinn enn pret.) E li, li enn dimunn ki ondire, kan li'nn vinn enn militan politik, li anfaver, e li ti mem vinn ansarz, dayer, *Zafer Milti-kiltirel*. Alor, u kapav mazinn li kuma sa bann dimunn dan sa bann sosyete relizye Moris ki distribiye sibsid, sa kalite birokrat. Me, li dan muvman lamem dan kumansman, e li vinn reprezantan sa kont-revolisyon intern la.

Enn lot laliyn ki inportan,

ki diferansye Stalin depi bann veritab revolisyoner, finn al vinn dominan, akoz enn lot defet, andeor Larisi. Sa ti laliyn "Sosyalism dan enn sel pei," ki vinn dominan. Si internasyonalism ti kontiyn predomine, li ti kapav sap revolisyon. Rapel dan poem, kimanyer enn problem inn leve akoz travayer Lalmayn, Langleter pa ti reysi fer revolisyon? Ala problem la!

Byin vit, laliyn Stalin kapav kumans repann. Li dir, "*Get sa, nu nu fini fer enn revolisyon isi. Travayer Alman pa'nn resi, travayer Britanik pa'nn reysi, finn ena zis enn-de mitinnri dan Larme Britanik, enn-de putch dan Lalmayn. Asterla seki inportan se pu protez sosyalism dan enn sel pei kot ena li*." Li apel sa, e mo site motamo, "*Sosyalism dan enn sel pei*". Me sa, li lekontrer enn revolisyon sosyalist. Enn revolisyon, kan li pu chalennj kapitalism, sistem kapitalist sel sistem ki finn vinn enn sel *partu dan lemond*, u bizin swa partu plizumwin anmemtan, ubyin revolisyon bizin ansene, enn apre lot, pu li vremem resi. Alor, sa laliyn Stalin inn fer tu bann parti kominist dan lezot pei dan lemond, vinn sibzige a revolisyon dan Larisi. Sa, nu finn truve dan sa fim *Reds* ki Vandredi nu'nn gete dan Fimklib. Lezot parti vinn sibaltern, zot rezon-det prinsipal se protez revolisyon dan Larisi, pa pu furni revolisyon kot zot ete – ki sa se vreman seki ti pu konsolid revolisyon dan Larisi. Alor seki nu truve avek sa kont-revolisyon Stalinyin – ki li zis, ankor enn fwa, avek rekil ki nu konpran ki li enn lafors kont-revolisyoner. Sak sosyalist dan Larisi pe dir, "Get sa, nu kapav demerd Stalin, me sak dimunn pe pans li dan enn moman diferan. E, li pa zis Stalin. Stalin reprezant sa kuran ki tu dimunn ki donn kudme dan muvman sindikal, nu kone, ena enn kuran *birokrat* byin-byin for. E li osi reprezant sa kuran nasyonalist, setadir, sosyalism dan enn sel pei.

Alor pu zordi, kan nu mazinn pu lavenir, li inportan ki nu separ dan nu konpreansyon sa kalite kont-revolisyon intern la depi revolisyon limem. Si nu finn reysi fer zis sa, zordi pandan sa sesyon la, li enn gran zafer.

Mo krwar enn lot leson ki nu bizin tire se nu bizin separ sa moman Revolisyon la, petet moman sa buzman ver revolisyon, sa lide kimanyer pran puvwar depi kapitalist atraver lorganizasyon kuma bann Sovyet *[Lindsey montre foto Sovyet dan lavil Petrograd lor miray]* kot delege travayer pe deza zwenn avan pran puvwar. Sa kalite lorganizasyon la, li vini, li posib, *selman dan bann moman pre-revolisyoner* – u pa pu kapav zis desid pu met li dibut kan u ule.

Mo krwar osi, ki li inportan ki nu realize ki sa sistem kapitalist ki ti an kriz an 1917, li ankor opuvwar zordi. Premye gran tantativ pu zet li *pa* finn marse. Me, nu ena pu aprann depi li. Samem nu la zordi.

E dan sosyete kapitalist ankor tuzur ena bann mem problem.

Ena lager. Nu finn ekut Prezidan Donald Trump dan dernye enn-de semenn, nu kone ki lager grav menase, lager nikleer. E deza ena lager dan Lasiri, dan Lirak, dan Lalibi, dan Yemen. Ena buku plas kot ena larwinn, dan Afganistann deza ena larwinn, me lager pe kontinye. Dan buku pei dan Lafrik, kot ena petrol ubyin zafer vo buku larzan, la osi ena lager. Nu ena lafaminn, buku dimunn lor bul later ankor pena manze. E, ziska zordi nu ena problem kontrol lor later. Dan Moris, nu konn li. Later tablisman pe bayante ar milyarder ar plis kas odetriman manze, sekirite alimanter. Alor nu ena bann mem problem ki dan Larisi 100 an desela, e mem demand. *Lape, dipin, later*.

Sistem kapitalist, nu bizin rapel, li relativman nuvo. Kan li'nn devans sa bann lerwa, sa bann lerwa ki azot tur ti devans Lepap, reyn relizye, kapitalism inn pran inpe partu dan lemond. E finn ena plizyer Chalennj. Premye – e nu bizin kumans etidye sa plis – li ti enn rebelyon esklav, pandan Revolisyon Fransez, dan Haiti. Esklav inn resi pran puvwar e inn gard li, e inn bizin re-ranburs Lafrans larzan akoz esklav inn liber zot-mem ziska fek-la, sipa 1950. Mazinn u, ti pe ranburs larzan depi 1800. Dezyem, nu gayn Kominn de Paris, 1871. Trwazyem nu gayn gran Revolisyon Larisi, lerla nu gayn Lasinn, lerla Kiba.

Tu sa bann revolisyon la inn sey chalennj kapitalist, e finn gard kapitalist deor puvwar pu diferan longer letan. Me sannlala, Revolisyon Larisi, ti pli konsyan. Sannlala ki finn al pli lwin. Sannlala finn truv lamas dimunn mazinn enn lot sistem anmemtan ki devir sistem existan. Savedir pa zis desann dan lari, pa zis ranvers enn sistem, me fini kumans, depi avan, mazinn sa nuvo sosyete, kree li.

Alor mo espere nu gayn buku lanseynman, kumansman buku refleksyon, pu lavenir dan sa sesyon zordi.

Desin Marc Chagall, Revolisyon

San Banane

par Stephan Abramovich (Bloom)

E lao lafore nwar aswar
lalinn zonn vwayaz ver so plas.
Lamizik inn teyn. Kifer?
Kifer enn tel silans?
— Osip Mandelshtam

Enn syek, ki longer?

Dabor permet mwa dir ki mo nom
li enn nom ki napa truve
dan u gran, gran liv listwar –
ki rakont evennman
ki asterla sitan lwin
dan lepase.

Me personaz ki
zordi
truv zotmem dan gran, gran liv listwar
parey, zame pa ti pu ena
sa lokazyon la
san mo nom,
san mo aksyon,
san aksyon
mo kamarad.

Nu ti par milyon, nu.

Enn syek, ki longer?

Telman long ki li deza si lontan
depi ki tu dimunn seki'nn sirviv
gran lager la

e lerla
gran lager sivil la

e lerla
gran pirz la

finn, depi komye letan, al re-zwenn
laful lemor, pu ki zordi

tro, tro buku parmi levivan
finn ariv sa moman aktyel la
san konpran kimanyer –
e kitfwa pli grav, kifer –

ena enn nom
dan nu liv listwar
ki finn sanze,
pandan enn de-trwa
lane bulversman fenomenal, pu ki
"Petrograd" finn
vinn "Leningrad."

Me, li enn zistwar ki u bizin kone.

I. Fevriye 1917

Nu desann dan lari pu dipin;
kumansman li sinp.

Nu desann dan lari
akoz nu pena dipin
nu pe krev defin.

Nu desann dan lari
akoz nu pena dipin
e nu zanfan pe krev defin.

"Nu pe? Krev defin," nu irle dan lamars,
"Ki nu'le? Dipin!"

"Ala nu la,
ala nu zanfan la osi,
Fizye nu la, dan lari, pandan nu lamars,
si u'le.
Vomye truv lamor *la*, isi, vit,
ki dusman-dusman krev defin,
akoz nu pena dipin."

Me, selman, Tzar Nikola li pena, dan sa lavil la,
latrup fidel neseser
pu fer enn tel masak.
Alor, li avoy lord Kosak desann.
Me, kan Kosak debarke
ep! zot refiz tire lor nu manifestan
refiz arm zot bayonet,
prefer travers lakrwaze
zwenn parmi nu, form parti dan nu laful.

De-trwa zur pase. Nu rasanble ankor enn fwa.
Dan Skwer Znamenskaya.
Nu rasanble, osi, kot lagar trin
Nikolaievsky.
Nu kumans trap zarm:
nu nepli ti-muton, latet bese,
ver labatwar.

Guvernman dispatch
otan lapolis lor ki li kapav met lame,
ansam ar de reziman kavalri
ki li fer konfyans.
Polisye ograde ki donn lord,
Li donn lord so zom *Charge!* sey
dispers nu manifestasyon.

Kavalri ograde ki donn lord,
Li donn lord so zom
Charge! kont polisye,
alor kumsa polisye
ki disperse
pa nu.

Lezot plas dan lavil
ankor reziman fer mitinnri,
zwenn nu, figir dekuver,
dibut ar lepep;
laful marse, kase-rantre, sezi stok zarm
dan prizon Kretsky
pli gran stor artilri.

E poet Mayakovsky pu plitar mark enn poem:
"Bat sak kare ar pa rebel!
Lev u, dibute, latet ot net!
Lav lemond ar enn dezyem deliz;
Akoz nu ler li ler ki sonn laredut."

Lerla, Tzar gayn lide rapel so latrup
depi fron lager.
Me kan zot koste ar Petrograd,
travayer simerel
refiz transport zot
ziska zot destinasyon.
Solda, zot osi, zot plito rant
ansam, dan nu manifestasyon, avan ki
zot return fron lager,
swa kareman return zot lakaz.

Nikola tant fer so prop
sime ver nu lavil par trin, me
la osi, so pasaz bloke lagar Dno
par lezot travayer simerel
ki plank li, plito, direk Pskov.

E laba, de-trwa zur plitar,
li kaptile divan linevitab,
Li abdike depi so tronn.

E poet Mayakovsky ekrir ankor:
"Nu *lor* li truv dan nu lavwa – ala tann nu sante!
Lerb: abiy later ar u verdir!
Dublir laswa:[ ] abiy letan ki nu reste pu viv lor later!
Ki larkansyel leg nu so tin, leg nu so letandi!"

II: Kan nu Mars ver Oktob

Me, la la la, nu kumans truv lespwar
truv larkansyel.

Kisannla pu donn nou lape?!
Kisannla pu donn nu dipin?!
Kisannla pu donn nu later?!

Parski se sa ki nu demande
ar nu revolisyon.

Kisannla pu pran puvwar la
dan zot lame?
Dan ki lintere
zot pu servi sa puvwar la ?

* * * * *

Politisyin met anplas
enn "Guvernman Provizwar",
Alexander Kerensky nome
Premye Minis.

Nu, selman, de lot kote, nu
fer reviv nu *sovyet,*
konsey popiler ki ti kre pu premye fwa
pandan nu sulevman rate
duz an oparavan.

E depi sa moman la
problem an-antye nu revolisyon
kapav rezime
a kestyon puvwar

Me li zis asterla ki mo kapav dir u sa,
avek rekil,
parski dan kumansman nu pa gayn konpran
ki se *sa* ki vre kestyon la.

Nu pa mem kumans
gayn konpran
ziska ki Lenin return depi exil,
debark *Lagar Finland,*
proklam so 'Tez Avril'
dan enn konferans Parti Bolsevik
landime:

"Tu puvwar dan lame sovyet!"
sa gran bug la,
ki nu lavil pu port so nom enn zur,
dir bann Bolsevik
dan so "Tez Avril,"
"parski problem an-antye
nu revolisyon,
dan moman aktyel
kapav rezim li a kestyon puvwar,"

Pu Lenin, omwin, tu kler aster:
Personn napa pu donn nu lape
dipin,
later.
Nu pu bizin pran tusa
par nu mem.

"Tu puvwar dan lame sovyet!"
kumansman li zis enn kri
Lenin large dan dezer
ansam avek enn infim minorite

parmi delege
dan konferans Bolsevik

“Tu puvwar dan lame sovyet!”
Apre inpe zur deba, selman,
li enn lide ki fini par vinn
nuvo slogan mobilizasyon
Parti Bolsevik,
mem si li ankor tuzur pwindevi byin minoriter
dan bann sovyet.

“Tu puvwar dan lame sovyet!”
Inpe mwa pli tar
li enn santiman predominan dan Sovyet
Petrograd, me pankor
pu lepep nu nasyon.

“Tu puvwar dan lame sovyet!”
Finalman – kan nu mars ver Oktob
li enn lamare ki pa kapav bare
ki reprezant volonte
enn imans mazorite.

* * * * *

Li pa ti enn laliyn drwat, byin-sir,
depi Avril ziska sa moman la.
Okenn vre revolisyon pa deferle
dan enn laliyn drwat

Nu manifestasyon arme li prematire
pandan Ziyet dan lari Petrograd,

tantativ Zeneral Kornilov
pu fer enn ofansiv lor kapital, nway
revolisyon la dan disan --
dan nou disan --
e apre, li kouronn
limem anperer,

isi nu truv de epizod anpartikilye
ki ena enn lintere konsiderab
pu enn listwar pli balanse.

Me mo pe ekrir enn poem pu u,
pa enn listwar balanse,
e alors nu pa pu fatig nu latet
avek enn deskripsyon detaye
de sa bann evennman la (Si u’le
u kapav reget ankor
dan gran, gran liv listwar)

* * * * *

Antretan nu pe viv
enn lepok ki
zame pa finn inn existe avan.

Lor sayt travay,
dan kazern,
dan kwin lari,
dan konpartiman trin,
dan tram,
dan laboutik,
lakaz,
lekol,
tu dimunn koze antre-zot

Nu koze ar dimunn nu kone
nu koze ek etranze.
Deba spontane, anime,
leve
partu kote.

Dan zardin piblik, nenenn koz-koze
lor kimanyer fer revolisyon la avanse
pandan ki zanfan su zot sarz dormi trankil
dan zot ber.

U pu etone get travayer --
karant mil travayer -- dan lizinn Putilov
ki aret travay, ekute
asak fwa enn orater vinn koz avek zot:

Orater Mensevik
Orater Bolsevik
Sosyalis-Revolisyoner oswa
orater anarsis

pa fer naryin kisannla.
Travayer arete, ekute
purvi kikenn inn vinn koze:
inn vinn koze avek zot.

E lerla zot koz-koze ant zot
lor sa zafer ki
orater la ti ena pu dir zot.

Nu usi pe *lir*:
trak, zurnal, panfle, liv.
Nu devor tu seki interesan.
“E li pa,” zurnalist John Reed
fer lemond antye kone
“ti-zistwar isi laba, fos-fos listwar, li pa larelizyon
versyon fad,
ni fiksyon bomarse ki koronp lespri dimunn --
me zot lir lor teori sosyal, tez lor lekonomi,
filozofi, liv par
Tolstoy, Gogol, Gorky.”

“Nu’nn ariv divan Duzyem Larme,”
lartik zurnalist Reed kontinye, “deryer Riga,
kot nu truv bann zom flanke, san sulye, malad
afors dibut dan labu
sa bann transe dezespere; e kan zot truv nu
zot dibut enn ku, figir ebete,
zot laser kuler ble pe luk atraver
linz dan lanbo, dimande avek insistans
‘‘Zot inn amenn kitsoz *pu nu pu lir?*’’

* * * * *

E kumsa mem nu aprann,
par koze,
par ekute,
par lektir.

Pli inportan ankor,
nu aprann
par nu prop lexperyans:

aprann avek zeneral
ki prefer ladefet
divan Alman
ki nu revolisyon ;

avek proprieter minn
ki nway zot prop minn,
avek proprieter lizinn
ki sabot zot prop masinn,
avek sipervayzer simerel
ki dezaktiv lokomotiv --
tusala plito ki sa bann zuti la
aterir dan lame
nu revolisyon;

avek spekilater ki akimil
manze, fer stokaz tu seki an peniri,
vann li pri marse nwar,
al kasyet zot profi dan kont labank lot pei;

avek Gurvernman Provizwar
ki kontiyn so politik
fer konpromi avek bann
ki prefer enn viktwar Alman
alor ki sabot minn, lindistri, transpor,
ki akimile, ki fer piyaz pu profi.

* * * * *

Finalman, si u vreman anvi konpran,
reflesi lor de-trwa
sinp ti detay
ki dan lavi tulezur inn transforme.
Risar, par exanp, mem pa kapav
fer zot servant
al dibute dan lake pu zot.
(Dir mwa umem!)
Lor miray restoran lanseyn aparet:
“Pa pran tips isi. Pa lakoz
enn dimunn bizin gayn so lavi par
servi-deservi,
ki bizin insilte li, ofer li enn tips. ”

* * * * *

“Tu puvwar dan lame sovyet!”
Parski zis puvwar sovyet
pu amenn nu lape
dipin,
later.
Personn lot,
nu’nn fini par konpran,
pa pu donn nu sa bann zafer la!
Nu bizin pran seki nu bizin
par nu mem:
e dan sa verite la
u kapav asterla truv leker
tu vre revolisyon,
“Tu puvwar dan lame sovyet!”
Parski problem an-antye nu revolisyon
pandan sa wit mwa la,
ti kapav rezime
a kestyon puvwar.

III Oktob, Insireksyon

Sa, li enn kestyon ki nu pre pu reponn. Nu repons li iminan.
Nu finn fors Kornilov bat an retret, anmemtan nu lafors inn ariv so pwin kilminan.

Parti kapitalist, parti monarsist
ankor irle for for
bizin fini ar sa revolisyon.

Me nu pa dan okenn mud
pu aret fer revolisyon.

Parti sosyalist modere
tuzur rod tanpere.

Me nerport ki konpromi
vedir kaptile.

Bolsevik –
dir bizin apel enn kongre nasyonal
tu sovyet
ki pu deklar limem
guvernman.

E li kumsa ki nuvo eleksyon
sarye Bolsevik avek enn mazorite
dan Sovyet Petrograd, osi byin ki
dan Sovyet Mosku, Sovyet Odesa, Sovyet Kyev,
Sovyet lezot lavil.

* * * * *

Kot *Cirque Moderne* enn ti-solda san galon pran laparol
dan enn laful deborde:

“Kamarad, dimunn lao dan sosyete tultan dir nu sanses, ser sintir, fer sakrifis.
Me seki ena tu, zot permet
zotmem gard tu.
Nu anger kont Lalmayn.
Abe, eski nu invit zeneral Alman
vinn servi kuma nu staf?
Parey pu nu. Nu anger kont kapitalist,
abe kifer nu invit kapitalist servi dan *nu* Guvernman!

Kan later vinn pu peyzan ki travay sa later la,
kan lizinn vinn pu travayer ki travay sa masinn
la,
kan puvwar vinn dan lame sovyet ki nu finn elir,
lerla ki nu pu ena kiksoz
ki nu pu *lager pu garde*.”

* * * * *

John Reed vizit Institi Smolni
ki dan but Petrograd,
e ki, lepok avan, ti enn lekol relizye pu tifi klas posedan,
asterla konverti an sant pu organiz larevolisyon:
“Plis ki 100 gran gran lasal,”
li raporte, “lor zot laport ena plak emaye
tuzur pe inform lepasan ki andan ena
‘Lasal Klas Demwazel - Nimero 4’ ubyin
‘Stafrum’
me par lao ena enn lot lanseyn apandan kot ekrir kuma-gayne,
kuma temwin lenerzi degaze dan nuvo lord:
‘Komite Santral Sovyet Petrograd’
‘Linyon Solda Sosyalist’
‘Komite Santral Sindika Tu Larisi’.”

“U tuzur labyinveni Smolni
si u mizer, si u gayn fin,”
Louise Bryant, enn lot zurnalist depi Lamerik
ki’nn vinn Larisi ansam avek Reed, ekrir.
“Nu ena zis buyon lisu, dipin nwar pu nu manze.
Me nu tultan rekonesan pu sa
parski nu per ki dime
sa usi pu nepli ena.”

Miting dan Smolni suvan ale-mem
ziska katrer dimatin.
Nerport ki ler ki travay fini, selman,
travayer tram gard
laliyn uver ziska linstiti.
E mem kan lanez blok
leres lavil,
sa bann tram la kontinye rule.

Laba, Smolni, Reed al intervyue Leon Trotsky.
“Mo ti mont ziska enn tipti lasam apenn meble, lao dan grenye.
Pa ti neseser mo poz enn ta kestyon.”

“Asterla, pandan larevolisyon,” Trotsky rakont Reed, “u truv sulevman tu sa peyzan ki fatige atann later promiz. Partu dan pei, parmi tu seki travay pu viv, ena mem siyn degu: zot tu, zot plin. Parti Kadet, enn kote, reprezant kont-revolisyon. Sovyet, lot kote, li dan lintere lepep, li ena lavenir lepep dan so trip. Ant sa de kan la, pena okenn regrupman vo lapenn. *C’est la lutte finale.*”

* * * * *

Apre bato deger Alman atak laflot Ris
dan Golf Riga
tu kalite rimer kumans sirkile kumkwa
Guvernman Provizwar
pu bat an retret depi Petrograd la, la, la.
Michail Rodzianko,
lider enn faksyon konstitisyonel-monarsist,
ekrir enn lartik lagazet
lor Parti Kadet ki kareman dir: “Si zame Alman sezi Petrograd
sa pu enn benediksyon, akoz li pu detrir bann sovyet,
debaras nu depi Laflot Baltik revolisyoner . . .
Ena dimunn per ki si Petrograd tonbe
lorganizasyon santral larevolisyon
pu detrir. Mo reponn:
mo pu rezwir
si *tu sa lorganizasyon* detrir.”

* * * * *

Antretan, “tu sa lorganizasyon”
kumans poz kestyon
enn sulevman arme.

Dan enn reynion ki dire tut long lanwit
enn reynion Komite Santral,
Lenin ek Trotsky, zot tusel parmi tu lider,
koz anfaver pran sa sime la.

Pran vot.
Insireksyon sufer defet.

Mem reynion, selman, ena prezan osi
delege
depi travayer Petrograd, e depi kazern.
Enn parmi dibute, pran laparol, so figir afame:

“Mo koz lor nom proletarya Petrograd, mwa.
Nu, nu anfaver insireksyon.
Fer seki u ule,
me si zame u les bannla detrir nu bann sovyet
nu fini ar u!”

Re-pran vot.
Insireksyon ranport laviktwar.

Lenin pibliye so
“Let a tu Kamarad,”
kot li prezant seki pe arive
dan so formilasyon pli sinp:

“Swa nu abandonn nu slogan
‘Tu puvwar dan lame Sovyet,’
swa nu bizin fer insireksyon.
Na pena okenn sime omilye.”

* * * * *

Dan enn tantativ dezarm revolisyon,
Guvernman Provizwar donn lord solda kazern Petrograd

sort depi la, al lor fron lager.
Me kazern anblok refiz kit lavil.

Delegasyon lor delegasyon solda arive, sakenn
sarye mem mesaz depi solda alabaz
dan transe: “Wi. Fron la bizin ranfor.
Me, pli inportan u res kot u ete
okip Petrograd,
sweyn larevolisyon.”

Seksyon Solda dan Sovyet Petrograd elir
enn “Komite Militer Revolisyoner”
ki rezet lwayote
anver Guvernman Provizwar.
Enn reynion buku solda dan Smolni
pran rezolisyon:

“Nu salye kreasyon
Komite Militer Revolutioner . . . “

* * * * *

Les nu mark enn poz pu enn ti mama
asterla
pu nu rapel numem
ki memsi mo pe rakont u,
kuma mo bizin byinsir,
listwar Oktob 1917
kuma pli suvan rakonte –
enn feyton ‘lider’,
komite,
lasanble formel,
dekre ofisyel –
sa li zis enn kote zistwar la,
pa seki pli inportan, lwin dela,

parski sak lider,
sakenn nu komite
sak lasanble formel,
pe zis met anplas
volonte enn muvman demas
ki – asterla kuma dan mwa Fevriye –
pa dimann personn permisyon
avan deside ki pu fer.

Osi boner ki Septam ti ena peyzan,
ki’nn fatige atann lider,
komite,
lasanble,
kumans pran zot destin dan zot lame:
sezi later,
tuy proprieter,
met dife dan zot lakaz.

Enn delegasyon depi fron lager
ariv avek enn mesaz pu sovyet Petrograd :
“Komye letan ankor sa sityasyon insutenab la pu dire?
Bann solda inn mandat nu pu dir u ki si propozisyon lape
pa vinn lor latab imediatman, dan fason seryer ankor,
nu pu devid tu sa transe la, larme anantye
pu tu sinpleman return lakaz …
Si u pa kapav truv solisyon pu sa sityasyon la
nu pu lasas nu lennmi numem
lor but nu bayonet – me u usi, u pu truv u lor but nu bayonet!”
Alexandra Kollantai –
ki lapres apel li
“fam fol Bolsevik la” –
ki ti parmi bann premye pu reponn lapel Lenin
pu “puvwar dan lame sovyet” an Avril dernye,
sel fam manb Komite Lexekitif Sovyet Petrograd
e Komite Santral Bolsevik,
ki usi enn militan emansipasyon fam,
ki li sosyal ubyin sexyel
ki pli anfaver liberasyon fam
ki mem laplipar Bolsevik,
dir :

“Eski ena mem enn sel imin
ki pa rekonet lafors volonte zeneral?
Non, ena zis lamas lor lamas dimunn,
swa pur, swa kont, larevolisyon la
pur uswa kont terminn sa lager la,
pur uswa kont puvwar dan lame Sovyet;
zis lamas dimunn dan lalit,
an aksyon.

“Pena ni ero ni lider.
Se lepep, lamas ki travay,
swa met liniform solda swa ansivil,
ki kontrol lasityasyon e ki
anrezistre zot volonte dan enn fason indelibil
dan listwar pei
dan listwar limanite.”

Dan lavil Kazann
linsireksyon trionfe avan mem
li kumanse dan Petrograd.
Enn partisipan rakont sa,
kestyon-repons:
“Ki u ti pu fer si Sovyet
pa ti pran puvwar dan Petrograd?”
“Li ti inposib nu refiz puvwar.
Karant mil solda
dan kazern Kazann
pa ti permet nu refize.”

* * * * *

Delege Kongre Tu Sovyet Larisi
kumans ariv dan lavil.
Bizin kat san pu fer korom.
Enn-de zur avan dat Kongre
deza ena san swasant kinz
fini rasanble:
swasant pursan ladan Bolsevik.

* * * * *

Latrup lwayal ar Kerensky okip Pale Liver,
syez Guvernman Provizwar.

Gramatin sa zur la,
sa zur kan Kongre Tu Sovyet fixe pu zwenn,
zot lor kiviv, pe atann latak
depi lafors revolisyoner.
Kerensky, selman,
kanta li, li finn fini bure depi lavil.

Sa swar la –
mem si detrwa pa depi la,
lotel, restoran, teat tusa, ranpli ar dimunn –
sa sime ki atuse Pale Liver
li res vid net, apar regrupman
solda revolisyoner.

10:40 p.m. Kongre tu Sovyet
uver ar eleksyon
prezidans, sekretarya, komite lexekitif
baze, kum dabitid,
lor reprezantasyon proporsyonel
parmi tu parti ki finn avoy delege.
Katorz Bolsevik eli,
Onz lezot plas divize
ant trwa lezot parti.

Delege Kongre ki pa Bolsevik
lev lager, pleyne
insireksyon, zot dir,
deza fini kumanse dan lari
Puvwar Sovyet deza enn fetakonpli
pa enn swa
ki Kongre pe fer.

Par duzenn fer workawt an protestasyon.

Mazorite delege,selman,
pip bann
ki fer workawt.
“Puvwar dan lame Sovyet”
li napa enn swa pu Kongre fer.
Li volonte
enn mazorite ekrazant
travayer, peyzan, solda.

Baw! enn vole kut kanon ablan
tire lor Pale Liver
depi bato deger Aurora
rezone dan zorey
tu seki rasanble
kot Kongre Tu Sovyet
rezone partu dan lavil.
Plitar mem lanwit
pale la rann lekor,
apenn disan finn kule
enn kote, ni lot,

e enn trak partaze
dan tu lari Petrograd:

“ADRESE AR SITWAYIN LARISI

“Guvernman Provizwar fini ranverse.
Puvwar leta fini traverse
dan lame
Sovyet Petrograd,
e Komite Militer Revolisyoner . . .

“Koz pu kifer lepep finn amenn lager:
pu propoz deswit enn lape demokratik,
pu aboli drwa propriete prive lor later,
pu travayer kontrol prodiksyon,
pu met dibut enn guvernman Sovyet –
sa koz la finn deza dan nu lame asterla.

“VIV REVOLISYON TRAVAYER, SOLDA, PEYZAN!”

* * * * *

Landime Lenin
pran laparol dan Kongre Sovyet:
“Asterla inn ler pu nu,” li dir,
“kumans konstrir enn nuvo lord, lord sosyalist.”

IV: Sekel, Premye Parti: “Laflam lor Lanez”

Me, li asterla, selman,
ki tu nu problem vremem kumanse,

parski nu’nn pran puvwar
avek sertitid ki travayer
Lerop delwes –
travayer Lalmayn an partikilye –
pu swiv nu lexanp e vinn alareskus.

Travayer dan Lalmayn seye.

Me travayer Lalmayn
pa resi.

E alors, asterla, ki tu nu problem vremem kumanse.

* * * * *

Donn mwa lokazyon pu ilistre sa pu u
par sit enn poet, enn romansye,
enn partisipan onet,
temwin ki koz laverite lor nu revolisyon,
Victor Serge, ki,
pandan liver 1920-21
konpoz bann pasaz swivan:

“Sa laful la, li anvi viv, li anvi kre lavi. Me komye parmi sa laful zordi la ki bann la finn fini tuye, deza?”
. . .
“Dimunn mizer, linz an-lanbo, parmi ena so

zenes, so zanfan, tu pe port fizi lor zepol, suvan apandan ar lafisel anplas sang. Tu sa dimunn mizer la lame kaye ar freser. Kuler gri, zot travers Aveni Liteyni dan enn lamars sanfay. Enn paviyon ruz dan but enn bayonet anler gid zot: Batayon travayer distrik Narva."

...

"Sa laful la dan sa lanez la, soley diplon midi la, pe swiv serkey, serkey kuver ar brans sapin. Riban ruz, paviyon. Enn reyon soley dore ekler pwint sa fles lao batiman Amirote. Zot sant enn sante kan zot ale – enn sante ki leve, monte dan lesyel. Ena lapriyer, ena larm ki kule andan-andan dan sa orevwar depi sa laful vivan ar sa laful mor la. Lamem zot dormi, deryer sa ranpar an granit la: bann ki ti exekite par pandezon, bann tuye kut bal, bann asasine lagorz transe, bann ki'nn mor ek lafyev tifis, bann ki'nn donn tu seki zot ena san zame dimann nanye an retur, ki'nn done avek gran leker, avek lebra uver. Mor pu larevolisyon. Sak ler, sa kalite lanterman pe travers Senn Mars."

. .

"Kat mil solda, peyzan sort Viazma, Ryazan, Tver, Orel, Viatka, Perm. . . . Kat mil solda ki finn nuri ar pwason sale sek – dir kuma dibwa, fer zansiv seyne -- ki gayn kat san gram dipin nwar par zur pu ranpli vant, ki dan sa liver glase la pe met vye jaket sorti fron gran lager la, ki pe bat lame kuma ti-zanfan, riye, kriye, fredone ansam. Lasal la, so lapintir kuler velur ble-dore sa teat imperyal la, li vibre, deborde enn sel ku ar sa imans vag lazwa imin ki leve kan enn gran artis sante pu zot."

. . .

"Enn zenn tifi – set an – so bel lizie nwar, ankastre dan enn zoli ti figir Kalmuk, enn ti anz rafine, prekos, sansib, ankraste dan so lekor meg, enn lekor ki dusman-dusman inn frel ar lafin: Tatiann, tifi enn aristokrat, ki, avek lafeksyon, u apel Tania, Taniocha, Taniouchetchka. Li dir:

" 'Kestyon pu u, u enn Bolsevik, reponn mwa! Kifer Lavr Andreievitch inn mor kut bal?'

"Mo enn Bolsevik, ti Tania, e mo pa kone kifer Lavr Andreievitch inn gayn kut bal ?'

. . .

"Mepri pu parol – pu *ansyin* parol. Mepri pu lide ki amenn u fer fosrut. Mepri pu enn Loksidan kriyel, ipokrit, ki ti invant Parlman, invant lapres, invant gaz pu touy dimunn, invant sistem penitansyer, kree literatir pu lir lor enn vant plin. Mepri pu tu seki satisfe, san refleksyon, ar tu sa bann zafer la.

"Laenn pu sa masinnri terib ki servi pu kraz seki feb – pu kraz tu sa limanite san zarm – pu imoralite Lalwa, imoralite Lapolis, imoralite Klerze, imoralite Lekol, Larme, Lizinn, Koloni Penitansyer. Laenn pu bann seki bizin sa sistem la, bann risar, laenn deklas.

"Volonte pu travers tu, pu sibir tu, ranport tu, pu ki kapav termine. Volonte san fay. Volonte pu viv anfindkont dapre nuvo lalwa la, travay egal, uswa mor an montran sime la ….

"Konsyan ki leprezan apenn existe; konsyan ki li inportan donn nu tu pu lavenir, dan sa ler la, pu ki ena enn leprezan. Konsyan ki nu tu, nu pa nanye si nu pa ansam ar nu klas, nu klas ki truv so limanite pe monte, pe grandi. Konsyan ki travay divan nu, li pena limit, ki li nesesit enn milyon lebra, enn milyon servo, ki li sel zistifikasyon pu nu lavi. Konsyan ki enn lemond pe ekrule e ki u kapav viv selman par donn umem ar sa nuvo lemond ki pe atann pu pran nesans la."

* * * * *

Permet mwa, kuma nu pe kontanple sa fim la
sa fim enn liver ki mo traverse
me ki u
kapav selman devine,
permet mwa sigzere ki nu rapel lezot parol
ki'nn deza site enn ku avan:

"Kan later dan lame peyzan ki travay li,
kan lizinn dan lame travayer ki manye li,
kan puvwar dan lame sovyet,
lerla nu pu *ena* kitsoz
pu ki nu kapav lite" –

parol ki ti deza ase vre
kan ti pronons li pu premye fwa
de-trwa zur avan nu insireksyon.

E ki kantite pli vre li ete asterla?

Ki kantite pli vre
li ete asterla?

V: Sekel, Dezyem Parti: Revolisyon Kont-Revolisyon

Revolisyon li vinn teste sinifikasyon
tu seki nu krwar vre.

Epwi, nu travers
sa laflam lor lanez la,
nu emerze, tuzur vivan apre ki nu finn infliz defet lor
sak larme aliyne enn akote lot, tu kont nu.
Laflam finn, kanmem,
kit so mark brilir lor enn gran parti
nu laser,
anmemtan ki buku ledwa, buku ledwa lipye osi,
nepli la, etan morsir
freser glasyal Larisi inn anpit zot.

San sink ledwa, ena zafer
pli difisil sezi.

San sertin ledwa lipye, nu gayn difikilte
tini lekilib.

* * * * *

Kan nu leprev dife kumanse
(preske deswit)
nu geryer pli kuraze,
pli angaze,
pli vizyoner –
tu seki vreman konpran
seki nu riske perdi
e alor,
seki kapav ranporte –
degaze, galup ver fron lager kont Larme Blan Tzar,
donn kudme kuma fam-saz
ed sa lavenir ki pe rod pran nesans.

Mazorite parmi, zot pa returne.

Lezot, par kont,
ki ti zis anporte
dan lefori Oktob
me apre finn perdi zot sanfrwa,
plis bann ki par natir zot plito administratif
swa birokratik depi kumansman mem,
osi byin ki roder but karyerist tukur –
ki zot sans listwar pa depas
zot but nene, ki pa truv pli lwin
ki zot repa diswar
(sa zar individi, mo regrete mo bizin donn sa rapor la,
atire, zot osi, ver *nu* puvwar) --
tu sa bann la, zot kasyet lekor,
e alors zot sirviv,
e alors zot al kree enn debalansman
ki vinn afekte profondeman
lavenir tu evennman
kuma, dan enn ti mama, nu pu dekuver.

* * * * *

Lanbisyon pu sa revolisyon la
pa diminye.
Me mwayin fer tusala arive,
sa, res enn mankman kriyel.

Louise Bryant rakont enn brib konversasyon
ar Alexandra Kollantai,
aster Minis Byinet Piblik:

“Enn zur kan mo al get li, mo truv enn long lake vye gran dimunn pe dibute anord divan so laport. Zot enn delegasyon depi enn kuvan vye dimunn. Kollantai explike kifer zot la:

“ ‘Mo finn tir sef ki ti an-sarz sak kuvan, fer sak kuvan vinn kuma enn ti repiblik. Zot vini tulezur aster pu exprim zot apresyasyon. Aster, zot elir zot prop ofisye, zot prop lager politik leve ant zot, e tulezur zot swazir zot prop meni …’

“Mo interonp li, mo dir: ‘Ki swa meni kapav gayne dan enn tel lepok?’

“Kollontai kas enn gran riye. ‘Sirman,’ li dir, ‘mazinn enn ku ki satisfaksyon profon u gayne kan u-mem ki pran desizyon ant lasup lisu ek buyon lisu!’”

Partu kote, nu fer fas kontradiksyon
dan nu priz-puvwar.
Kan li nome, Kollantai
ena pu fer fas enn lagrev
ofisye servis sivil dan so departman
ki tuzur res lwayal anver ansyin rezim.
Zot perdi dosye, zot kasyet lakle fayling kabinet, tu sort sabotaz.

“Mo dir e mo re-dir momem:
‘U-mem sa? Alexandra Kollontai? ki pe donn lord al fer arestasyon?’
Kan ariv leswar mo res san dormi
poz momem lakestyon kimanyer mwa, mo’nn ariv fer sa?”
Me kumsa, Kollantai met enn fin
sa sabotaz la
dan mwins ki 24 er.

E wi, pu reponn u kestyon,
nu konpran ki revolisyon la,
so lider an partikilye,
finn fer erer –
tro buku erer.
Kollantai ankor enn fwa exprim
santiman ki ti reyne, ki malgre sa:
“Mwa, zame mo pa pu abandonn
ran klas travayer,
mem si lider fer
tu erer dan diksyoner.”

* * * * *

Lalwa sanzman sosyal,
ki ti pu vinn inpoz li detutfason alalong,
li inpoz li ar tu so lafors
dan nu ka
akoz nu mwayin telman limite
(sirtu – me selman li anplifye
par enn ta kontradiksyon,
enn ta erer),
pa exakteman parey kuma
trwazyem lalwa Sir Isaac Newton,
me preske:

“Pu sak revolisyon
ena enn kont-revolisyon ki opoz li,”

petet “egal ek opoze” me,
ena fwa, kan nu lasans porte
mwins ki egal,
e omwin enn porsyon
nu revolisyon
reysi sirviv.

Tuzur, mem nu lasans pa tro porte
plis ki egal li posib, li osi.

Kumsa nu dekuver enn fason
ki lalwa sanzman sosyal
diferan depi sa lalwa fiziks la.

Eski u kapav, parey kumsa, idantifye pu mwa dan ki fason
kont-revoliyson
diferan depi larevoliyson limem?

Petet li pu ede si mo ofer enn lalist onz nom:

Jan Berzin: arete Desam 1937,
mor dan Gulag lane answit.
Andrei Bubnov: gayn penn de mor Ut 1938,
fizye mem mem zur.
Nikolai Bukharin: met antray Mars 1938,
exekite plitar mem mwa.
Lev Kamenev: exekite an Ut 1936.
Nikolay Krestinsky: exekite Mars 1938.
Vladimir Milyutin: Arete an 1937,
truv lamor dan prizon apre de-trwa mwa.
Alexei Rykov: exekite mwa Mars 1938.
Ivar Smilga: exekite an 1938.
Grigori Sokolnikov: truv lamor dan prizon,
1939.
Leon Trotsky: asasine par enn tyuer agaz,
Mexico City, 1940.
Grigory Zinoviev: arete 1934,
exekite an 1936.

Sa lalis la, zot tu, u vreman oblize konn sa fe la, zot manb
Komite Santral Parti Bolsevik
elir dan kongre parti Ut 1917:
onz lor enn total 15 manb sa komite santral
ki reysi sirviv dis banane apre
insireksyon la.

Ariv 1940, sakenn inn fini mor,
e sa, pa, kuma nu'nn truve, par koz natirel.

Eski u kapav idantifye asterla pu mwa
enn fason ubyin plis kot kont-revolisyon
diferan depi revolisyon?

Lor sa lalist onz la u pu osi truv
sink lor set manb
Biro Politik Parti Bolsevik
ki ti syeze pandan mwa Oktob 1917:
Bubnov, Kaminev, Sokolnikov, Trotsky, Zinoviev.
Kisannla, petet u pu poz mwa lakestyon,
sa lot de la? Kuma zot apele?
Dabor, anu rapel ki Lenin,
ki mor an 1924 –
e ki, apenn de-trwa zur plitar,
ena enn lavil
batize dan so loner.
Mem si Nadezhda Krupskaya, so madam vev,
dir fode pa nu gard ilizyon.
Si Lenin ti viv mem de-trwa lane ankor
li, li osi – lwin de truv enn lavil
re-batize dan so loner –
ti pu fini ferme dan prizon,
swa an exil (enn obzervasyon so vev fer avan mem ki
tu sa gran prose pirz, avan-mem ki tu sa exekisyon kumanse).

Res, alor, zis Stalin.
Tusel, li reste dan nu set premye manb
Biro Politik,
e li sirviv ziska lot kote bann lane 1940.

Pran kont, alor, seki poet Osip Mandelshtam dir, kan li dekrir sa zom la:
"Li rul bann exekisyon lor so lalang wadire frez.
Si li ti kapav, li ti pu ser zot dan so de lebra, ondire ami intim."

Eski asterla u kapav idantifye pu mwa
enn ubyin plizir fason kot kont-revolisyon
diferan depi revolisyon?

* * * * *

Ni Victor Serge ni mwa, nu pa kone kifer Lavr Andreievitch ti fizye.
Me, mo kapav dir u kifer sa onz lor mo lalist finn asasine.

Oblize tuy zot
pu ki tuf Revolisyon Oktob.

Oblize tuy zot
ansam ar sa santenn milye ankor,
kondane amor
swa tu sinpleman kondane pu les zot kreve dan bann kan
akoz otan dimunn kontiyn amenn lalit
pandan bann lane 1930
pandan bann lane 1940
mem kan rant dan 1950 ek 1960,
pu prezerv seki kapav-et reste
depi Oktob 1917.

Sa sel ek inik fe pu permet u konpran
lafors imans
nu revolisyon ti ena:

otan lafors
ki tu sa imin la
ti bizin asasine
pu ki kont-revolisyon ranporte.

E asterla, alor, li moman pu rapel
sa bann kamarad ki ti galupe, al donn kudme

fer fam-saz pu ki lavenir kapav pran nesans
osito ki lager sivil ti deklare
e ki, alor, nepli prezan zordi.
Mazinn ladiferans, manyer listwar kimanyer ti kapav ete
si selman zot ti tuzur parmi nu?

Pli inportan ankor:
rapel bann kapon kasyet lekor,
birokrat
roder but karyerist
ki ti sirviv,

akoz viktwar isi, viktwar kont-revolisyon
li pa viktwar Stalin tusel.
Pena okenn individi ki ti kapav exekit
seki Stalin inn exekite
san sutyin aktiv
san kolaborasyon
sitan lezot dimunn.

“Kisannla ankor ki u pu tuye?
Kisannla u pu glorifye ankor?
Ki lot mansonz ankor ki u pu galfate?”
poet Osip Mandelshtam
poz sa seri kestyon,
exziz enn repons depi sakenn
dant zot.

Lerla li, li osi, li mor
dan enn kan tranzit
dan so prop sime ver Siberi.

* * * * *

Nu limanite imans
inn epwize aster
apre osi buku lane lalit —
lalit kont enn lennmi
ki nu ti kapav avoy enn larme pu repus li,
lalit kont enn lennmi
ki finn minn nu revolisyon
depi andan-andan,
lalit kont zis tu sa exizans
lavi tulezur:
ankor enn fwa esklav dan lizinn,
swa epwize akoz inn re-inpoz groses non-dezire lor fam
ek akoz fardo luvraz lakaz,
met lake pu tu kiksoz.
Buku dimunn finn oblize kit lavil, sove,
return lakanpayn
pu rod enn buse manze.

Alor kumsa, disan-lavi-revolisyon dan nu lavenn —
vizilans enn lepep mobilize
ki pe azir par limem e pu limem, san swiv
okenn lider ni okenn dekre ofisyel —
finn sek.

Dan so plas disan-lamor birokrasi
disan terer seme par servis sekre,
vinn enn transfizyon, gut-a-gut dan kumansman
me lerla, ase vit, ondire robine uver
li galup dan sak arter, sak lavenn
nu nuvo nasyon.

* * * * *

Pa neseser poz kestyon kifer e kimanyer
lennmi URSS vinn deklar
sa sel individi restan dan
Biro Politik Oktob 1917
kuma vre zeritye Bolsevism
plito ki vre asasin Bolsevism.

Kan zot promilge sa mansonz la
sa permet zot zet labu lor larevolisyon Larisi,

zet labu lor tu revolisyon.

Ni nu pa bizin poz kestyon kifer Stalin li-mem
deklar limem vre zeritye Oktob 1917
plito ki vre asasin larevolisyon,
e sa li kiksoz li dir ziska zur so lamor.

Me, explik mwa enn ku, mo inplor u, (li tuzur res enn mister pu mwa) kifer e kimanyer otan dimunn
ki mazine ki zot gran, gran kamarad
gran, gran defanser Bolsevism, res,
pandan otan deseni, san kapab
truv ladiferans
ant revolisyon,
ek kont-revolisyon.

Epilog

Poet Mayakovsky swiside an Avril 1930,
me pa avan ki li finn mark sa parol:

“Lennmi
lamas klas travayer
li mo lennmi
asarne
delongdat.

“Tu sa long, long lane letan margoz
long long zurne vant vid pe kriye
finn komann nu
rant dan lamars
deryer bandrol ruz.

“Nu uver
sak volim
Karl Marx
kuma nu uver
sheterz
nu prop lakaz;
me nu pa ti bizin lir
pu ariv kone

kot nu pu sayd,
pu ki lekip, ant sa de la, nu pu lager.

“Les laglwar
swiv
lorea
kuma enn vev inkonsolab
swiv prosesyon fineb –
al mor, alor, mo poezi,
mor lamor enn ti-solda san grad!”

* * * * *

Mayakovsky e so poezi,
kuma nu kone depi tu
seki nu finn rakonte lao,
pa ti tusel ki ti’nn truv lamor
ariv lane 1930.

Buku plis ankor pu mor –
asterla nu konpran, konpran omwin enn tiginn
kimanyer
e kifer –
dan deseni ki pu swiv.

Kan nuvo syek truv lizur
tu dimunn, tu zafer, inn fini mor!

Mem nom nu lavil si bel
finn retrograde –
pli lwin par deryer ki “Petrograd”, e alemem ziska “St. Petersburg.”
(Me, sa li enn lot zistwar
pu rakonte enn lot zur.)

* * * * *

Kimanyer u, lepok aktyel, ziz nu revolisyon?
Eski li par tu so lamor,
tu so sufrans?

Abe, permet mwa met odefi nerport ki versyon listwar
ki pa pran kont
lamor, pa pran kont lamizer pli pir
ki ti pu inflize
avek enn Kornilov, ubyin nerport ki de siksesser Kornilov
ki ti pu pran puvwar
si Kongre Tu Sovyet ti ezite, sipa deziste
an Oktob 1917.

Parski, kan napena enn sime omilye
lerla napena enn sime omilye.
Kan u ’blize swazir enn kote swa lot
lerla u ’blize swazir enn kote swa lot.

Kan tu sa long, long lane letan margoz
long, long zurne vant kriye akoz lafin
finn komann nu marse
deryer bandrol ruz,
napena naryin u kapav fer
apar mars
deryer bandrol ruz.

Mwa, ansam mo miltitid kamarad,
nu finn met enn pari ar listwar.
Nu finn perdi nu pari.
Me kanmem, nu lakorite pu pran enn tel risk
finn donn nu omwin sa lasans la.

Omwin nu finn donn numem
sa sans la,

e mo kapav, alor
reget lepase asterla
mem apre tu seki finn traverse
san regre – ubyin,
omwin, avek mwin regre
ki si nu ti sumet, permet lamare listwar
kit nu an plan.

* * * * *

Mo finn tann dir ki li enn siyn kuraz
pu terminn enn poem ar enn kestyon.
Me, eski li pa vre ki sak revolisyon
li termine ar enn kestyon?

E eski sak revolisyon,
pu sa mem rezon la –
ansam ar enn ta lot rezon,
natirelman,
pa kuraze
kuraze depas seki kapav mezire?
osi kuraze ki poet la ti kuraze?

Ki lot manyer, alor, pu terminn
sa poem
otur enn revolisyon –
kot li ti mo privilez
partisip dan lamars
kot-a-kot
avek kamarad
nome “Lenin”, nome “Trotsky”,
nome “Kollantai,”, nome “Krupskaya,”
“Serge”, “Bryant,” “Reed,”
“Mandelshtam,” “Mayakovsky,”
kot-a-kot
ar tu sa bann la,
seki nome
e seki res pa nome,
ki ti,
pa grav komye gran swa komye tipti
nu nom ti ete,
pa buku pli gran
ki ti-solda san grad
dan listwar;

Ki lot manyer terminn sa poem
apar par poz u, zordi,
kestyon pli kuraze
ki nu finn poz nu-mem:

Kan u ler arive,
kan bann Tzar kot u la –
otan otin ki kot nu ti ete
e an aparans pli invinsib ankor –
avoy zot Kosak
kont u manifestasyon,
e la osi, kanmem tu, par mem mem mirak ena renesans sa mirak dantan
kan solda avans rido lafnet zot lakaz
(anplas avanse kut fizi),
travers lakrwaze, rant enn-dan-lot avek u sutenir u demand,
eski u kapav konpran

ki problem an-antye u revolisyon,
dan sa moman la,
petet kapav rezim li
a kestyon puvwar?

ki pena, detutfason, okenn lot fason
pu u viv
apar sakrifye umem pu enn lemond
ki pe *tuzur* atann pu pran nesans?

ki personn pa pu donn u naryin;
u pu bizin pran tu umem?

ki u bizin travers tu,
sibir tu,
ranport tu
pu kapav termine –
ubyin mor
an montran sime?

Kan ankor enn fwa
ena nesesite
pu sa volonte inexorab,
eski u pu truv kuraz angaze,
met mem pari
ki nu ti mete ar listwar
san banane desela –
enn pari nu limanite dan lavenir
kapav gayn lespwar gayne
me selman si u, u osi,
pare pu aksepte pran sa risk la?

Eski u pu pran puvwar
dan u lame e, par sa,
renuvle sa vizyon telman sweyne lor letan
partaze ar otan poet
ar otan revolisyoner, tulde:
nu vizyon
enn lepok
kan lerb anfindkont
abiy later, kuver li ar so verdir
viv tu nu zurne dan laswa kuma dublir
kan nu ekut rezonans dore
lavwa pe sant
sante ki rezonn
enn leko enn lepase lwintin,

anvlop nu dan kuler
dan letandi
arkansyel
ki petet nu pu truve
anfindkont

akoz li selman
enn siklonn kuma sannlala –

selman

enn siklonn

kuma sannlala –

ki kapav
enn zur

akus li?!

Stephan Abramovich (Bloom)
Oktob 2017
Tradir an Kreol:
Aanas Ruhomaully ek Lindsey Collen
John Reed ti fer enn travay zurnalist extra-ordiner

Mama Tifi lor Pon Boris Kustodiev

BOOK REVIEW

October

par China Miéville

dan so liv *10 Days that Shook the World* pandan revolisyon Larisi. Zordi, 100 an apre, China Miéville inn reysi ekrir enn liv listwar, ki lir kuma enn sedev literer, e ki ti kapav apel *10 Months that Shook the World*. Anfet li apel *October: The Story of the Russian Revolution.* Kan u fini lir li, u kone kifer, ziska ler, klas kapitalist viv dan lafreyer konstan sa klas travayer mondyal ki zordi pu premye fwa osi imans – travayer Larisi inn montre sime. Sa ti 100 an desela. Kapav fer li.

Linportans sezi lepok

Liv *October*, li enn inspirasyon. Li enn atak silkan kont sa laliyn politik lazans sekre USA, CIA finn propaze, sutenir, nuri pandan 50 an, e ki ti deza for sa lepok la, ki tu revolisyon fini dan diktatir, ki revolisyon Larisi ti *inevitableman* dezenere an kiksoz pa tro diferan depi fasism. E sa atak silkan, li mars telman byin pu enn rezon sinp: China Miéville fer nu, antan ki militan zordi, met nu dan plas militan, travayer, peyzan, sa lepok la. Li fer nu viv revolisyon, pa zis get li dan retrovizer kuma bann Misye ek Madam Konntu, kuma buku istoryin burzwa fer.

Stil vivas

October ekrir dan enn stil ki reysi konbinn ansam naratif, deskripsyon, analiz, dan enn form ki kapte sa vites-vites bann evennman ki ti pe ansene pandan sa 10 mwa la.

E kan u pe lir liv la, u pe kone ki China Miéville pe rann omaz dan sa 300 paz literatir la sa imans lamas dimunn klas travayer brav, prevwayan dan zot aksyon. Li osi rann enn omaz bann aktivis inkoni alabaz, sirtu Parti Bolsevik me osi Mensevik

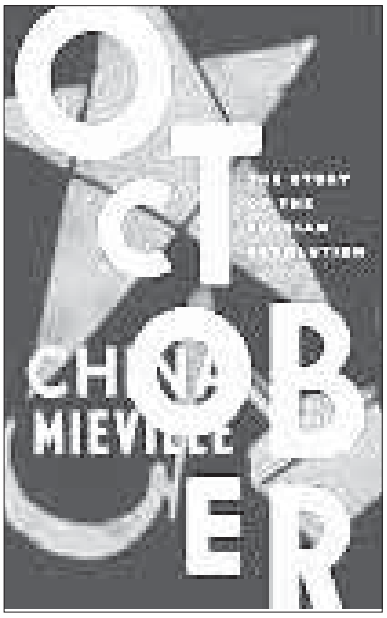

Degos ek SR Degos, ki finn pran letan reflesi tusel, zwenn dan long long reynion ansam, diskite avek presizyon, pu ki finalman zot *konpran* e ki answit zot azir ansam avek sa klas travayer dan lekel zot ti ete, suvan avan-mem ki Komite Santral Parti Bolsevik, ubyin Lasanble Konsey (Sovyet) inn sezi, inn dizire, seki pe arive. China Miéville ena osi sa kapasite Leon Trotsky ti ena avan li, pu depiste, e pu reprezant anform parol, tu sa gran kuran istorik ki pe gid diferan klas e diferan su-klas pandan enn gran, gran evennman kan listwar akselere enn ku.

E, Miéville ena sa lar rar: li kapav swazir enn sel tipti anekdot, omilye enn imans vag listwar, ki anplas rann zistwar banal, rann li siblim – par lonete so swa anekdot. Enn lexanp, kan kavalri pli lwayal a Leta Existan pe kumans infliyanse par revolisyon travayer pu abandonn zot sutyin pu Guvernman Provizwar, enn lider alabaz Parti Bolsevik ki pe pran laparol pu konvink zot, li ti anfet ti-zanfan enn gran ero dan lalit sa bann kavalri la pu liberasyon nasyonal – e sa fe drol la (lyin disan) finn infliyans zot.

China Miéville pa glorifye gran lider kuma Lenin ek Trotsky. Li montre zot avek tu zot kapasite inkrwayab, respe ki zot ti ena depi travayer, e osi avek zot erer. Zot kapasite, sirtu pu Lenin, dapre li, sete pu konn ki aksyon neseser dan enn moman presi net. Alor, seki Lenin ti dir avantyer, li pa tini zordi – omwin ki u sir ki kondisyon pa finn sanze. Si u pa pe swiv. U kapav krwar ki li pe fer zig-zag. Me, anfet realite se li konn poz so lame lor "pu" lalit deklas, e li rekonet sak sanzman dan balans defors. Enn lot talan liye ar sa ki zot tulde ti ena, sirtu Trotsky, dapre li, se pu kapav konvink dimunn lor ki plan pu pli efikas.

Si u lir enn sel liv pibliye an 2017, lir *October*.

Inspir u pu lir plis!

Asontur, li pu insit u pu lir tu gran liv lor Revolisyon Larisi – par Victor Serge, par Trotsky, e bann panfle, diskur Lenin osi.

China Miéville, li enn manb *Left Unity*, e avan sa, li ti poz kandida dan eleksyon zeneral pu *Socialist Alliance* an Angleter. So metye se ekrivin. Li enn romansye renome ki spesyalize dan fiksyon fantezi ek syans-fiksyon.

Lindsey Collen

October:The Story of the Russian Revolution, par China Miéville (Verso 2017). Nu kapav ekrir sa rivyu la, gras-a Patrick "Alman" ki finn avoy LALIT kopi ardkover kado!

Linfliyans sa priz puvwar klas travayer dan Larisi 100 banane desela tuzur la – premye fwa ki gayn kontrol uvriye, sekirite sosyal, drwa fam, sifraz iniversel.